

DOCUMENTS INÈDITS DEL CONSELL DE CENT SOBRE LA VISITA APOSTÒLICA DE MONTSERRAT (1582-1585) (I)

ERNEST ZARAGOZA PASCUAL

Presentem aquí 56 documents inèdits sobre la visita apostòlica de Montserrat, els quals van des de 1582 fins a la mort del bisbe visitador, Benet de Tocco, el 31 de gener de 1585. Es tracta de documents procedents de l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona (AHMB), del llibre de registres de lletres missives, cartes o lletres closes (1581-1586) i de les actes o deliberacions del Consell de Cent (1582-1585), de les quals, en part, ja se n'havia aprofitat l'escolapi J. Poch en els seus estudis sobre el fundador de les Escoles Pies,¹ però que fins ara havien restat inèdites.

La prehistòria de la famosa visita apostòlica de Montserrat comença quan, el 1578, el general de la Congregació de Valladolid, Cristóbal de Agüero, visità Montserrat i deposà del seu càrrec abacial a Felipe de Santiago, en substitució del qual fou elegit Andrés de Intriago.² Aquest canvi fou només com un calmant, que momentàniament pacificà els

1. D. Gaspar de la Figuera, obispo y visitador. *Sus relaciones con San José de Calasanz*: Analecta Calasanciana, 8 (1962) 355-463; *El fundador de las Escuelas Pías, en la historia eclesiástica de la Corona de Aragón*: Ibid., 20 (1968) 221-453.

2. G. DE ARGAIZ, *La Perla de Cataluña, Historia de Ntra. Sra. De Monserrate*, Madrid, 1677, 206. El General envià a Felip II un informe d'aquesta visita, que es troba a l'Arxiu de Francisco de Zabálburu, a Madrid, Carp. 165, n. 88.

ànims. Però les dissensions i queixes es tornaren a reproduir quan visitaren el monestir, el maig de 1582, els visitadors Martín de Belorado i Diego de Flandes, tot i que quan aquest últim passà per la ciutat de Barcelona camí de Montserrat el Consell de Cent li demanà que posés «pau i quietut en aquella casa, lo qual nos ofereix o procuraria; [però] après entenent ab lo discurs de la visita se augmentaven los agravis contra los naturals de esta Corona de Aragó», tant els diputats del General de Catalunya, com el virrei, duc de Terranova, enviaren els visitadors missatgers demanant-los que possessin pau entre les parts. Els resultat fou, però, ben al contrari, perquè –diuen els del Consell de Cent– «han resultat més agravis contra els de la Corona de Aragó, privant a uns de tot vot y empessonant a altres sense culpa, y dissimulant a altres culpables».³ El mateix virrei escriu al rei Felip II el 4 de juny de 1582 que tot això ho feren els visitadors per «cosas de poca consideración» i per causa de «ciertas diferencias que havia entre el mayordomo segundo y ciertos religiosos de aquella santa casa, por respecto de los procedimientos de los visitadores».⁴

Intervingué en el cas el Consell de Cent, que el 12 de juny de 1582 envià a Montserrat els consellers «Mossèn Miquel Ciutedà i micer Joan Raphael Masnovell, doctor en quiscun dret i advocat de la present casa... per certs negocis que al present passen i s'ofereixen en dit monestir».^{4bis} I el setembre del mateix any, manà al doctor Diego Pérez, que era a Montserrat, que tanqués «la caisa y sinistres de aquella i les claus donar al magnífich nostre Sr. Domingo, conseller segon ... lo qual tindrà a càrrec de guardar aquelles».⁵

Els mateixos consellers, en un memorial enviat a Felip II el 20 de setembre de 1582, assenyalen les causes de les dissensions sorgides en la comunitat montserratina, dient-li: «En lo monastir de Montserrat de alguns temps ensà se fa particular studi y molt gran diligència en llansar de aquell monastir los naturals, així de aquesta ciutat y principat de

3. Cf. Doc. n. 2.

4. ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ, *Suprem Consell d'Aragó, Lligall 343: Relación de la visita hecha por el escribano Sebastián Costa, por orden de Su Magestad* (Barcelona, 31 de maig de 1582), Cf. J. POCH, *El fundador*, o.c., 361-362 i E. ZARAGOZA PASCUAL, *Los generales de la Congregación de San Benito de Valladolid*. III, Siles, 1980, 115.

4 bis. *Dietari del Antich Consell Barceloní, Barcelona, 1896, 331.*

5. Cf. Doc. n. 1.

Cataluña com los altres que són de la real corona de la Vostra Majestat dels regnes d'Aragó, apoderant-se los monjos estrangers de dit monastir e de la administració de aquell, y així ha alguns anys que no prenen monjos que sien naturals dels regnes de Aragó, y los que han presos, que són molt poch, procuren que sien tals que no puguen ser ni valer...», assegurant-li que, de noranta anys cap aquí, només hi ha hagut dos abats i dos majordoms de la Corona d'Aragó. I que «en dit monestir de Montserrat hi ha molt mala administració, així de rendes del mateix monestir, com de les moltes charitats que en ell entren, que prenen summa de molts millars de ducats... [Tot i això] se enten públicament que... stà dita casa empenyada». I la causa, segons ells, és que els abats «may han vulgut permetrer quey hagués depositaris en dit monestir, y així persona que tingés càrrec de rebre los diners de la entrada y de eixida de aquells semaners, e los comptes de dita casa se poguessen ben veure y examinar».

Per a posar remei a aquesta situació, demanen al rei que mani «fer visita en dita casa per persones neutrals, ço és, per u o dos bisbes o altres prelats de aquests regnes de V.M. los quals traurien a llum moltes coses que estan ocultes y amagades per potència de la major part dels monjos de dit monestir, que són los que no són naturals de aquest regne y tenen los càrrechs principals».⁶

Els consellers insistiren encara en la realització d'una visita apostòlica escrivint el 24 de gener de 1583 al rei i al seu síndic de Madrid,⁷ el 7 de febrer al nunci⁸ i el 12 del mateix mes als jurats de la ciutat de Saragossa, perquè ells també demanessin al rei i al nunci que es posés remei a la situació interna de Montserrat,⁹ i informaren també el cardenal Marfeo del que passava.¹⁰

A més d'això, els consellers enviaren a Madrid Macià Rabassa perquè tractés l'afer de Montserrat amb el rei i li donaren cartes, datades el 20 d'abril, per el secretari del rei, a fi i efecte de que els afavorís en aquesta causa.¹¹ És que el 25 de gener de 1583 s'havia proposat que fos visitador el bisbe de Lleida, Benet de Tocco, exabat de Montserrat,

6. Cf. Doc. n. 2.

7. Cf. Doc. n. 3.

8. Cf. Doc. n. 4.

9. Cf. Doc. n. 5.

10. Cf. Doc. n. 6.

11. Cf. Doc. n. 7.

el qual consideraven neutral, perquè italià.¹² Però després, a petició dels monjos castellans s'hi havia afegit com a segon visitador l'exgeneral de la Congregació de Valladolid, Plácido de Salinas.¹³ Això no obstant, el Consell Reial resolgué el 16 de maig de 1583 que només fos visitador el bisbe Tocco, perquè «no convenía a la autoridad y reputación del obispo ni del general que entramos estuviesen en la vista, porque era mostrar desconfianza de qualquiera de ellos y por éste y otros respectos, que también señaló el Nuncio de Su Santidad, con quien entonces se comunicó, Su Ilma. acordó que la comisión viniese solamente para el obispo, la qual estando ya pública sería de mayor nota tratar de darle compañero, y no se podría hazer sin expressa comisión de Su Santidad y sin que los naturales se escandalizassen de qualquier novedad que se hiziesse».¹⁴

Així, doncs, el papa Gregori XIII el 25 de juny de 1583 nomenà visitador únic el bisbe Tocco.¹⁵ Però els monjos castellans de Montserrat no havien restat inactius. Segons diuen els consellers de Barcelona al regent Terça, català i membre del Consell Reial, i al secretari del rei, Jeroni Gassol, en cartes del 4 de juliol del mateix any, els monjos castellans, per evitar la visita apostòlica, havien enviat al rei una carta, firmada de grat o per força pel consell del monestir, dient-li que en el monestir no hi havia cap discòrdia i si alguna n'hi havia hagut, havia estat causada pels naturals de la Corona d'Aragó; a més, havien enviat fora del monestir el pare Francesc Torrellas i d'altres monjos de la Corona d'Aragó, i demanen al rei que faci retornar a Montserrat aquests monjos dispersats i doni ordre que es comenci la visita apostòlica.¹⁶

12. ARXIU F. DE ZABÁLBURU, Carp. 165, n. 101 (Carta del Consell Reial al comte de Chinchón); Arxiu del Ministeri d'Afers Exteriors, de Madrid, *Fons Santa Seu*, Lligall 31, fol. 8r.

13. ARXIU F. DE ZABÁLBURU, Carp. 165, n.102 (Carta del 25 d'abril de 1583 o 1584). Hi ha al marge una nota, potser del rei mateix, que diu: «Plegue a Dios se contenten y sosieguen el General y los demás», Cf. La biografia del P. Salinas a E. ZARAGOZA, o.c., 53-68.

14. E. ZARAGOZA, *Documentos inéditos sobre la visita apostòlica de Montserrat (1584-1613)*, a *Studia monastica*, vol. 26 (1984) 96. A l'Arxiu de la Congregació de Valladolid, a Silos, *Documentación varia*, vol. XI, fols. 134v-136r, hi ha un breu del 7 de maig de 1583 dirigit al bisbe de Vic; Arxiu Ministeri d'Afers Exteriors, de Madrid, *Fons Santa Seu*, Lligall 31, fols. 9-20, 25-28, 30-113.

15. ARXIU DE LA CONGREGACIÓ DE VALLADOLID, a Silos, *Documentació vària*, vol. XI, fols. 132v (còpia simple del breu).

16. Cf. Doc. n. 8.

Però com que el general de la Congregació volia passar-la ell, el 2 d'agost demanen al rei que només la passi el bisbe Tocco.¹⁷ Novament l'1 d'octubre demanen al rei que ordeni començar la visita apostòlica, perquè els monjos de la Corona d'Aragó, cansats de tantes vexacions «no s'en vagen e muden a altra religió, en la qual ab major quietut e descàrrech de llur conscientia puguen viure». A més, li fan saber que «estos dies s'han rebut en dita casa honze monjos junts, ço és, hu d'esta terra y los dèu forasters, idiotes i sense ninguna manera de lletres». I que els monjos castellans procuren lletres de favor per al rei i per a l'inquisidor Antonio de Toledo, per assabentar-los «havery pau en dita casa» de Montserrat.¹⁸

En la mateixa data escrigueren també als jurats de la ciutat de Saragossa perquè també ells demanessin al rei que es comencés la visita,¹⁹ i a Agustí Forès, resident a Madrid, perquè fes les diligències necessàries per a obtenir l'obertura de la visita.²⁰

El 17 de novembre, els consellers escriuen al Papa demanant-li que torni als claustrals el monestir de Sant Pau del Camp, de Barcelona, que havia estat donat a Montserrat per a col·legi de monjos joves del propi monestir, però que necessitaven per a aquesta mateixa activitat els monestirs de la Congregació Claustral, que eren molts, mentre que el de Montserrat no el necessitava perquè a la mateixa ciutat hi tenia una amplíssima casa-procura amb capacitat suficient per als estudiants que eventualment pogués tenir.²¹ La súplica no feu cap efecte. S'hauria d'esperar al 1594 perquè els claustrals poguessin recuperar el monestir de Sant Pau, a canvi del de Sant Benet de Bages.²²

Novament, el 2 de gener de 1584, els consellers demanen al rei que no permeti que passi la visita a Montserrat l'ex-general de la Congregació de Valladolid i escriuen als jurats de Saragossa, al secretari del rei i al

17. Cf. Doc. n. 10.

18. Cf. Doc. n. 11. Segons el llibre de grades de Montserrat no consta que al mes de setembre haguessin prèls l'hàbit aquests onze monjos, sinó només tres, ni cap ermità. Potser és que la resta eren llecs, i de la presa d'hàbit d'aquests no en tenim constància en aquesta època. Cf. E. Zaragoza, *Monjes profesos de Montserrat (1493-1833)*, a «Studia monastica», vol. 33 (1991) 343.

19. Cf. Doc. n. 12.

20. Cf. Doc. n. 13.

21. Cf. Doc. n. 14.

22. Cf. E. ZARAGOZA PASCUAL, *La unión del monasterio de San Benito de Bages a Montserrat (1594)*: Studia monastica, vol. 24 (1982) 389-394.

regent Terça, que així ho demanin al monarca.²³ El 14 de març següent enviaren al rei un memorial, en el qual li manifesten que continua la mala administració dels castellans, els quals han enviat a Madrid l'exmajordom i exabat Andrés de San Román, a demanar-li que la visita de Montserrat tingui caràcter d'ordinària i sigui passada pel General i no pel visitador apostòlic nomenat, que –segons el consellers– és l'únic que l'ha de passar si es vol que la situació tingui remei efectiu.²⁴

Novament, el 20 del mateix mes de març demanen als jurats de Saragossa que també ells sol·licitin del rei el començ de la visita²⁵ i el 2 d'abril següent demanen a Juan de Zúñiga i al nunci que passi la visita el bisbe Tocco i no el general de la Congregació²⁶ i envien una carta i un memorial a Agustí Forés, perquè els faci arribar a Felip II. En l'esmentat memorial diuen que no convé que passi la visita l'exgeneral Salinas, perquè seria jutge i part, tota vegada que «les més particulars queixes que entenen a deduir en dita visita son contra dit Salinas per desordes que feu essent General de dita Religió», com fou desterrar a una casa d'Astúries l'exgeneral Jorge Manrique, perquè amb altres monjos de la Corona d'Aragó «tractaren ab S.M. y ab Sa Sanctedat del remey de dita casa». A més encobrirà i dissimularà les culpes dels castellans, per no anar contra allò disposat en el capítol general del maig de 1583 i «no caure en desgratia de la sua Religió»; i que essent ell visitador, els naturals de la Corona d'Aragó «no gosaran dir la veritat del que saben, per entendre que el dir-la los ha de costar molt més car en esta visita que en ninguna de les passades». Finalment asseguren que Andrés de San Román «ab dàdives y soborns, ell y lo abat y maiordoms qui vuy són, han procurat de fer scriure per diversos, que'n dita casa havia pau y quietut». I el mateix han fet «escriure de part del convent a V.M., fent firmar los religiosos del consell per força, ab menasses y possant excomunicacions late sententie».²⁷

En un altre memorial, del febrer de 1584, comuniquen al rei la

23. Cf. Doc. n. 15, 16, 17 i 18.

24. Cf. Doc. n. 19 i 20. Sobre aquest abat vegeu el meu *Abaciologi de la Tarraconense* (en premsa) i B. HERNÁNDEZ, *La reforma de Montserrat a finals del segle XVI. Epistolari del monjo i abat Fra Andrés de San Román (1562-89)*: *Studia monastica*, vol. 40 (1998) 23-63.

25. Cf. Doc. n. 21.

26. Cf. Doc. n. 22 i 23.

27. Cf. Doc. n. 24, 25 i 26.

mort sospitosa d'alguns monjos catalans, en especial de Jaume Pasquali la dispersió d'alguns donats, uns a Sardenya i altres a Mallorca i d'altres parts, perquè es comenci la dita visita apostòlica, abans que no s'acabin els catalans al monestir, morts o dispersats.²⁸

Al mateix mes d'abril escrigueren també al duc de Sessa i al comte de Chinchón demanant-los que la visita «no sie feta per dit Salines ni altre que sie del regne de Castella, sino per lo dit bisbe de Leyda o per altra persona de qualitat, qual es convinga, per lo bé de dita casa».²⁹

Finalment, el bisbe féu l'obertura de la visita el 9 de maig de 1584 i el 19 del mateix mes els consellers li trameteren Miquel Bastida i a Joan Rafael Masnovell, advocat del mateix Consell, perquè l'informessin del que havia passat fins aleshores.³⁰

Per a seguir el procés de la visita apostòlica, el 24 de juliol de 1584 el Consell de Cent nomenà una comissió de vuit persones, dues per cada estament del Consell.³¹ Aquesta comissió, assabentada que s'havien trobat armes de foc i municions a alguns monjos castellans, el 2 d'agost, acordà d'oferir al visitador la gent que calgués «per a seguretat y quietut de la persona de Sa Señoria, y per a la direcció y conclusió de dita visita y guarda de dita casa» de Montserrat.³² I el dia 6 envià Montserrat a Francesc Corbera i Gualbes, conseller segon, acompanyat de Miquel Doms, Mossèn Joan Llull i d'altres persones, entre les quals l'advocat Masnovell, amb un memorial per al visitador i per assistir-lo en la visita, tot demanant-li que fossin persones laiques enteses les que prenguessin els comptes del monestir. Així ho feren i el dia 11 tornaren a Barcelona.³⁴

El 17 de setembre de 1584, la comissió del Consell acordà trametre a Madrid Macià Rabassa, perquè s'encarregués de les diligències que fossin necessàries per a la visita, especialment perquè el 6 de novembre «acabe lo abat de Montserrat son temps de la sua abadia y los castellans procuren que vinga el General de lur Orde abans de acabar-se la visita de dita casa, per a fer nova electió de abat, y que lo señor bisbe de

28. Cf. Doc. n. 27.

29. Cf. Doc. n. 28, 29 i 30.

30. Cf. Doc. n. 31 i *Dietari del Antich Consell Barceloní*, o.c., 398.

31. Cf. Doc. n. 32 i 33.

32. Cf. Doc. n. 34.

33. Cf. Doc. n. 35 i 36.

34. Cf. Doc. n. 37, 38, 39 i *Dietari del Antich Consell Barceloní*, o.c., 402.

Leyda ha ja tramés memorial o sumari de la dita visita a Sa Magestat, ab lo qual memorial se té per cert se farà la resolució de dita visita». Juntament amb aquesta carta enviaren un memorial demanant certes coses que no s'especifiquen i que nosaltres no sabem, perquè no hem vist aquest memorial,³⁵ com tampoc coneixem el que varen enviar al visitador el mes d'octubre següent.³⁶ Sabem, però que el 24 d'octubre escrigueren al rei tot demanant-li que sigui servit manar que no s'elegeixi abat fins acabada la visita, i que mentrestant el visitador nomeni un president d'entre els monjos no inculpats.³⁷ Així ho degué concedir el monarca, perquè el 2 de novembre la comissió acordà enviar a Montserrat algunes persones per assistir a l'elecció del president.³⁸ I el 4 de novembre, 25 monjos de la Corona d'Aragó entregaren un memorial al Consell de Cent.^{38bis}

Per altra part, el 5 de desembre la comissió acordà enviar un altre memorial al visitador per mà de Joan Rafael Masnovell,³⁹ i el 9 de gener donà una carta de creença a Miquel Bastida, el qual en nom del rei havia de pujar a Montserrat per tractar certes coses amb el visitador.⁴⁰ Pocs dies després, el 17 del mateix mes, acordaren demanar al virrei que fes escriure al visitador que suspengués dels seus càrrecs el prior i el majordom de Montserrat.⁴¹ I el 29 del mateix mes de gener la comissió acordà consultar els doctors canonistes i canonges de la seu barcelonina, Gerau Vilanova, Paulo Pla i Onofre Cellers, sobre certs dubtes canònics, i el dia següent enviar Galcerà Cahorts i Miquel Bastida a Montserrat perquè demanin al visitador «nomeni president de dit monestir» –perquè el qui ho era, l'exabat Andrés de Intriago, i alguns altres monjos havien mort misteriosament–, i que per causa de «les morts de alguns frares de dit monestir» i per altres respectes admeti «algun oficial preheminent, perquè no's segueixen scàndols en dita casa de Montserrat... [i] ens fassen saber tot el que passa acerca del que ocorre en dita casa del monestir als senyors diputats».⁴²

35. Cf. Doc. n. 40.

36. Cf. Doc. n. 41, 42 i 43.

37. Cf. Doc. n. 44.

38. Cf. Doc. n. 45 i 47.

38bis. Cf. Doc. n. 46.

39. Cf. Doc. n. 48, 49 i 50.

40. Cf. Doc. n. 51.

41. Cf. Doc. n. 52.

42. Cf. Doc. n. 53 i 54.

Es veu que a Montserrat hi havia hagut un daltabaix molt gran. No en sabem les causes, però sí els efectes. En pocs dies moriren el president castellà del monestir i alguns monjos, i també el visitador morí el 31 del mateix mes de gener, poques hores després d'haver nomenat president el portuguès monjo de Montserrat i exgeneral de la Congregació de Valladolid, Antonio de Sea, el qual morí abans de prendre'n possessió, no sense misteri, perquè el famós majordom de Montserrat Mateo Lloret, escrivia el 24 de febrer següent al prior de Montserrat: «Sé de cierto que no vendrá a Montserrat el Presidente fray Antonio de Sea... y algún día diré a V.R. cómo lo sé».⁴³ Hem de suposar que Lloret no tenia el do de profecia per endevinar el futur; segurament era l'anunci velat de la mort del president.⁴⁴

Després de la mort del bisbe visitador, continuà la visita el bisbe d'Albarracín, Gaspar Joan de la Figuera, el qual morí enverinat el 13 de febrer de 1586 i que, segons els consellers de Barcelona, havia començat la visita «ab molta tibiesa y no ab el calor que convenia al servei de Déu y de vostra magestat y bona direcció de verdadera justícia».⁴⁵ Després continuà la visita fins a la fi, el bisbe de Vic, Joan Baptista de Cardona, que l'acabà el 25 d'octubre de 1586.⁴⁶

La documentació aquí aportada va fins a la mort del visitador Tocco, però n'hi ha d'altra en el fons de l'antic Consell de Cent que reservem per a una altra ocasió.

En la transcripció hem respectat sempre el text original àdhuc amb la seva grafia variant, però hi hem posat accents ortogràfics, per a precisar correctament el sentit del text, a voltes enrevessat.

Esperem que la publicació d'aquesta documentació inèdita faci una mica més de llum sobre la famosa visita apostòlica de Montserrat. Llàstima que aquests documents oficials i externs, igualment que els enviats al rei, no es puguin contrastar amb els interns (inexistents) de les declaracions dels monjos i del parer dels visitadors, per a poder obtenir una visió més exacta del que realment passà en aquesta visita decisiva, que partí la història de Montserrat en un abans i un després del pas dels visitadors.

43. Arxiu Ministeri d'Afers Exteriors, de Madrid, Fons S. Seu, Lligall 31, fol. 26r.

44. Cf. La seva biografia a E. ZARAGOZA, *Los generales*, o.c., 69-85.

45. Cf. Doc. n. 56.

46. Sobre la visita apostòlica Cf. E. ZARAGOZA, *Los generales*, o.c., 114-120 i *Documentos inéditos sobre la visita apostòlica de Montserrat*, o.c. 91-114.

DOCUMENTS

1

Carta dels Consellers de Barcelona al doctor Diego Pérez, que estava a Montserrat, manant-li que entregui els papers de la visita al conseller segon. Barcelona, setembre de 1582.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 62 (1581-82).

Al molt Rnt. Señor lo señor Diego Pérez de Vall de Vich, en nostra Señora de Montserrat.

Molt Rdo. Señor: Tenim entés volrie v.m. tornarsen a la present ciutat, havent per ço deslliberat scriure la present pregant a v.m. que quant sen vinga sie servit manar tancar la caisa y sinistres de aquella y las claus donar al magnífic nre. Sr. Domingo, conceller segon, procurador de les baronies desta ciutat, lo qual tindrà càrrec de guardar aquelles, que tal es nra. voluntad e per res no sen descuydàs, e nre. señor la molt Rnd. persona de v.m. per molts anys ab salut conserve y en sa gracia augmente com desija. De Barcelona de setembre MDLXXXII.

D.V.M. molt certs y afectats servidors. Los Concellers de Barcelona.

2

Carta dels Consellers de Barcelona al rei Felip II demanant-li que es faci una visita apostòlica per a solucionar els problemes que hi havia a Montserrat. Barcelona, 20 de setembre de 1582.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 62 (1581-82).

Ha S.C.R. Magestat el Rey Nre. Señor.

S.C.R. Magestat: Per medis molt certs y relacions molt verdaderes havem entés que ha alguns anys que en lo monastir de Nra. Sra. de Montserrat son suscidades entre los monjos de aquell las discentions y diferentias, algunes de les quals vuy són tan augmentades y suscidades y están en tals termens, que som forçats per lo bé de dit monastir a conservatió y bon exemple en dita casa ha acostumat de haver, fer-les entendre a V.M. almenys així en general sens particularitzar algunes coses prou notables que entre ells passen, porque V.M. com a verdader protector y amparo de dita e totes altres cases de religió d'aquest son principat de Cathaluña se servesca en dues coses posar sa ma a fi que de aquí resulte que en dit monastir se visca ab molta pau y religió y servesquen a nostre Señor y conserven lo bon exemple de religió, pau y quietud que se ha acostumat de veurer en dita casa.

Es cosa pública e molt notoria, la qual ha alguns anys que senten en esta ciutat que en lo monastir de Montserrat de algun temps ensà se fa particular estudi y molt

gran diligència de llansar de aquell monastir los naturals, així de aquesta ciutat y principat de Cathaluña com los altres que són de la real corona de V.M. dels regnes d'Aragó, apoderant-se los monjos estrangers de dit monastir e de la administratió de aquell, y així ha alguns anys que no prenen monjos ninguns que sien naturals dels regnes de Aragó y los que han presos que son molt poch, procuren que sien tals que no puguen ser ni valer, y si acàs algun dells volie alcansar lletres i així ésser persona de qualitat, lo persegueixen y cerquen formes de perseguir-lo fins a traurel del monastir o a privarlo de tot, àduc y pàssim y en aquest particular dels agravis que passen los naturals de Barcelona y de tota Cathaluña en la casa de Montserrat se oferiria poder dir a V.M. molts casos particulars de molta importància los quals se callen, pus entenga que dels monjos de Montserrat més de les dos parts són de la Corona de Castella y dels naturals de Cathaluña no ni ha de la tercera part que de noranta anys a esta part noy ha hagut en dit monastir sino dos abats y dos majordoms de la Corona de Aragó, es a saber, que foren abats, fra Miquel Forner, qui era de València y fra Barthomeu Garriga, qui era cathalà, y majordoms fra Pere Gener, qui fou cathalà e fra Arceni Ganall, qui era valencià.

Així bé se entén per pública fama y relació en la present ciutat y per tota Cathaluña que en dita casa de dit monastir de Montserrat hi ha molt mala administratió, així de les rendes del monastir com de les charitats que en ella entren, que prenen summa de molts millars de ducats, de tal manera que encara que és molt gran la quantitat de diners entren dita casa, se entén públicament que stà dita casa empenyada, y acerca de dita administratió se dihuen coses particulars no dignes de religiosos en tema de tot, lo que entendrà V.M. que los majordoms y abats de Montserrat may han volgut perimetrer quey hagués dipositaris en dit monastir y així persona que tingués càrrec de rebre los diners de les rendes y almoynes y aportàs compte de la entrada y de axida de aquells semaners e que los comptes de dita casa se poguessen ben veurer y examinar a axí saber per hont se perd la aigua y que és la causa de la mala administratió lo que apar ésser molt mal cas y cosa digna de reparo.

Y també es cosa molt pública en sta ciutat y en tot lo Principat de Cathaluña, que per particulars interessos y causes no justes se té mala administratió per los que tenen càrrech de la justitia en las villas y llochs que són del dit monastir de Montserrat ni per los que tenen de assó particular càrrech y quan los han entessos han tingut per bé de dissimular-los, no sens gran dany de la mateixa casa y de la autoritat de aquella, y los cassos particulars que en assó se podrien scriures conexerà quant V.M. manarà posar en dues coses la mà y los degudament remediàrà.

E no res menys se entén en sta ciutat públicament que en los abadiats de S. Genís de Fontanes, de Sta. Cecilia y los abadiats de St. Pere de Riudevillles y S. Sebastià, qui són units ab lo monastir de Montserrat se té molt poch compte y no lo ques deu, no tenint en aquells monjos ni servitut deguda, e lo que es pitjor, ques diu públicament que la causa perque nos té convent en dits abadiats y priorats és perque segons los concilis havent competent número de monastirs no fés província per sí en lo present principat de Cathaluña, lo que si així fóra serie un benefici de molta potència, perque's molt cert que moltes cases e monastirs de religiosos del mateix orde de St. Benet que çon claustrals se farien voluntariament observants, vivint ab tota la religió que solen los observants de dita e altres religions, lo que vuy no farien entenent ésser de la província de Castella y ab lo que tenien de veures ab los mateixos inconvenients los monjos naturals de aquests regnes en lo monastir de Montserrat y

finalment fem entendre a V.M. que entenen los agravis que públicament se dehien ésser fets als naturals de la Corona de Aragó en sta darrera visita feta per fray Martín de Bolorado y fray Diego de Flandes enviarem acerca el dit fray Diego de Flandes quis trobava assí en Barcelona y lo pregarem pau y quietut en aquella casa, lo qual nos ofereix o procuraria, aprés entenen que ab lo discurs de la visita se augmentaven los agravis contra els naturals de esta Corona de Aragó y entenen lo mateix lo Duc de Terranova, virrey y llochtinent general per V.M. en aquest són principat y los deputats de Cathaluña enviaren cadahú particularment les persones particulars als dits visitadors y abat de Montserrat exhortant-los procuraren dita pau y quietut, les quals exhortacions feren molt poch efecte, puix de dita visita han resultat molts més agravis contra els naturals de la Corona de Aragó, privant a uns de todo vot y empresonant a altres sens culpa y dissimulant a altres culpables, que són la total ruyna y destrucció de aquella casa y poch reparo en la administratió de aquella, y axò més llargament podrà entendres enviant V.M. lo remey que suplicam a V.M., que podria ser manant-se fer visita en dita casa per persones neutrals, açó és, per u o dos bisbes o altres prelats de aquests regnes de V.M., los quals traurien a llum moltes coses questan ocultes y amagades per potència de la major part dels monjos de dit monastir, que són los que no són naturals de aquest regne y tenen los càrrechs principals y poden donar y llevar en dit monastir, y encara castigar y llevar la honra injustament a qui no té culpa, y de qui V.R.M. traurie lo remey bastant y qual convé al servey de Déu y de V.R.M. bé y utilitat de dita religió y de dit monastir y casa de devotió, en la qual tenen possats los ulls no sols los que aquests regnes de Aragó y altres de V.M., pero encara los de strañes nations, que amés que així se entén ésser servey de V.M. com es dit, sta ciutat, los naturals y poblats en aquella e los habitants en Cathaluña rebran de assó grandíssima utilitat, tenint una casa de tanta utilitat y de tanta religió per reparo y consolatió dels qui voldrien ésser religiosos.

E no res menys nosaltres o rebrem a singular gracia y mercè, qual la speram de V.R.M., la vida de la qual nre. Señor per molts anys ab salut conserve y ab augment de majors regnes y glories augmente y prospere, com per nosaltres sos piadosíssims vassalls és desitjat. Deixa sua ciutat de Barcelona, a XX de octubre de MDLXXXII.

D.V.S.C.R. Magestat, humils súbdits i vassalls, qui les reals mans de aquella besen. Los concellers de Barcelona.

3

Nota de la lectura de les cartes que els Consellers havien d'enviar al síndic de la ciutat de Barcelona a la cort de Madrid. Barcelona, 24 de gener de 1583.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm 92 (1582-83), fol. 31r.

Los magnífichs señors concellers cap y quart y quint, lo segon y ters absents, aiuntats dins la casa del magnífich señor conceller en cap, dit die, abans de mixdie, feren deliberació y conclusió que les letres per lur ordre trassades y minutades per

S.M. acerca de la reformatió y assiento de les inquietuts són en lo monastir de N.S. de Montserrat, les quals lletres los són estades llegides a ells, de mot a mot, per lo scrivà del concell lo dia present y també les lletres a dita causa fetes per Nicholau Hinliscola, síndich de la present ciutat és vuy en cort de sa Majestat a ells també llegides, sien aquelles closes y spedides y tramesses axí a sa Majestat com al dit síndich.

4

Nota de la lectura de la carta que s'havia d'enviar al nunci sobre els afers de Montserrat. Barcelona, 7 de febrer de 1583.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 92 (1582-83), f. 34r.

Los magnífichs señors concellers, lo ters absent, aiuntats dins la instància nova del Concell de Trenta de les cases del honorable concell feren deliberatió y conclusió que sie scrit al Nuncio de sa Santedat en cort de sa Majestat la lletra escrita y ordenada per lo magnífich conceller en cap, fahent y parlant del negoci dels frares de N.S. de Montserrat per les altercations són vuy entre los frares del dit monastir, segons se conté en lo tenor de dita lletra.

5

Carta dels consellers de Barcelona als jurats de la ciutat de Saragossa en la qual els assabenten del que passa a Montserrat i els demanen que escriguin al rei demanant-li que posi remei a aquella situació. Barcelona, 12 de febrer de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Als molt Illustres señors los señors Jurats de la ciutat de Çeragossa.

Molt Illustres señors: No satisfariem a la obligatió de nostre ofici y càrrech ni a la nostra antiga correspondència, si del que ocorre no davem complida rahó a V.M., així per a que entenguen lo que passa, com per a que per llur part vullen fer y procurar de Sa Magestat lo remey qual convé; y és que com de alguns anys a esta part en lo monastir de N. Sra. de Montserrat se sien fets y subseguits molts y diversos desordes y scàndols així en la mala administratió de la justitis com de les rendes y emoluments de aquella, trahent y aportantse'n moltes y molt grans summes de diners en Castella, oprimint y tirantijant-se los de Castella dit monastir y de tal manera que ab tota diligència y supervèria han procurat y procuren no sols no rebre nous monjos desta

Corona de Aragó, pero encara los que hi eren de aqueix regne, ab tot sien persones de molta qualitat, religió y doctrina han procurat traure'ls a tots y posar-hy altres venen de Castella, al que així lo virrey com diputats d'aquest Principat y nosaltres en quant no's és estat posible havem procurat obviar e com a dits y altres mals en quant no hi haia en dita casa subseguits no haiam pogut obviar ans ajuntant los monjos castellans de dita casa mal a més mal ab maior vehemència han procurat de treure los que de aquesta Corona restaren en dita casa, y asenyaladament al reverend fra Francisco Torrelles, natural de aqueix regne, lo qual en dita religió ha tingut diversos càrrechs y presidència, y en dita casa dave gran lustre per ser persona de molta qualitat, doctrina y religió,¹ havem dites coses scrit y dada complida raó a Sa Magestat, supplicant-lo sie de son real servey manar dar ordre com en dita casa cessen les inquietuts són en ella, y assenyaladament que los religiosos naturals de estos regnes no sien foragitats de dita casa per los qui no són naturals. I perque som certs que si per lo interés que'ls cap a vostres regnes scrivieu a sa Magestat y al Nunci de sa Santedat és en cort supplicant lo mateix, se farie algun bon effecte, havem per ço delliberat scriure la present supplicant a V.M. que per llur part a dita causa sien servits scriure a sa Magestat y a dit Nunci y fer-lo que més avant conexeran que convinge per la bona directió de aquest negoci per que en una casa de tanta religió tenim en estos regnes no sien de ella llansats y foragitats los naturals y tiranitzada per los estrangers, segons que a bon compliment de dites y altres coses que en dita casa passen seran acompliment informats per lo portador de la present, al qual acerca de dites coses poran V.M. dar plena fe y crehensa. E nostre Senyor les molt illustres persones de V.Magnificències per molts anys ab salut conserve y en maiors càrrechs prospere. De Barcelona, a XII de febrer de MDLXXXIII.

De V.M. molt certs y molt afectats servidors. Los Concellers de Barcelona.

6

Carta dels consellers de Barcelona al cardenal Marfeo, comunicant-li el que passa a Montserrat. Barcelona, 12 de febrer de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Illustrissimo et Reverendissimo domino Cardinali Marfeo.

Illustrissime et Reverendissime Domine: Quinque viri reipublice Barcinonensis,

1. Era natural de Boquiñeni (Saragossa) y havia pres l'hàbit a Montserrat el 7 de juny de 1554. Fou predicador de Sahagún (1571-74), abat de San Pedro de Eslonza (1574-80) i procurador general suplent de Roma (1574-80). Per haver enviat un memorial al rei sobre el que passava a Montserrat el capítol general de 1583 el privà de vot actiu i passiu per nou anys i el confinà al monestir de Lorenzana, Arxiu de la Congregació de Valladolid, a Silos, Actes dels Capítols Generals I, fols. 357r-358v.

qui proxime ante nos id munus obtinuerunt, vulgo consilarii civitatis nuncupati, literas ad regiam majestatem conscripserat quibus querelas quasdam monachorum quorundam monasterii B. Mariæ Montisserrati facientes remedium ferri quibusdam appressionibus postulabant, majestas vero regiam res omnem deferri ad Illus.D. jussit vestra vero Ill.D. ut remedium ferretur operam dedit. Verum quoniam hi per quos oppressiones fiunt remedium factum vestre Illustrissime D. persuadere conati sunt, qui vero opprimuntur in priori loco sunt quam antea siti erant miseri non potuerint non ope nostra indigere, nos vero id intelligentes atque etiam quantum perneciet mala administratio dicti monasterii minetur pervidentes non potuimus non illorum calamitati et statui domus condolere atque instare apud V.M. apud V.Ill.D. quateus de remedio oportuno et vero provideatur atque etiam apud V.I. instare quatenus dignemini ut alicui ex presulibus huius nostri principatus aut Corone Aragonum committatur hec cura ut de dictis oppressionibus ac gravaminibus dictorum monachorum cognoscat, ut cognita veritate per V.II. debite providere possit, ad quorundam crudelium et importunorum monachorum tyrannis reprimatur, quam iuste nostre preces hec sunt quam iustam causam oremus V.II. videt, nos in tam honesta et iusta causa fratibus oppressis patrociantes de benignitate V.II. confidentes ne id quod postulamus obtineamus haud quacumque possumus difidere qui opprimuntur sunt monachi Principatus Cathalonie, regni Valencie et Aragonum adversos quos tota commota est nacio monachorum Hispanie Betice, qui vulgo castellani nominantur. Hi cum imperium obtineant se libere pro arbitrio imperare non posse intelligentes, quomodo in monasterio Montis Serrati monachi cathalano aut valentini aut aragonenses extiterint qui possint obstare quo minus multa contra jus equumque, fiant unanimes insidiones conspirarunt ut locus nulli monacho sit cathalano, valentino ac aragonensi in dicto Montiserrati monasterio. Qua propter causam fratrem Franciscum Torrellas, aragonensem virum doctum et multa gravia a castellanis passum nuper cum sibi quietem dandam suis calamitatibus sperabat, ut dictum monasterium leterese sub obediencia ac excommunicationis penes ac sese in Hispaniam Beticam conferre, sic reliqua alii monachi exulare debere intelliguntur ut domus in Cathalonia constructa a cathalanis cegatur deserta esse atque in imperio solorum castellanorum quod ferre Principatus Cathalonie haud quaquam potest ac propterea ad r. magestatem occurrere cogimur atque a V.II.D. et vero rem valde iustam faceret V.II.D. si ad se venire iuberet dictum fratrem Franciscum Torrellas a quo V.II.D. qualiter hec tyrannis monachorum castellanorum execratur in hoc monasterio possit exactius cognoscere. Et si quorum in ore duorum vel trium consistit omne verbum potest V.II.D. ex monachis cathalanis aut valentinis aut aragonensibus evocare alium quempiam monachum qui expensis sumptibus dicti monasterii ad V.II.D. veniat et cuncta qualiter se habeant V.II. dominationi exponere id facere V.II.D. dignetur etiam atque etiam oramus ac supplicamus Deum Optimum Maximum obsecrantes V.II.D. longam vitam et salutem multam cum prosperis rerum succesibus dignetur largiri. Data Barchinone XII mensis februarii anno a Nativitate Domino MD octuagesimo tertio. V.II. et R.D. humiles oratores et supplices Consilarii Barchinone.

7

Carta dels consellers de Barcelona al secretari de Felip II, Jeroni Gassol, perquè doni suport a la prompta solució dels problemes de Montserrat. Barcelona, 20 d'abril de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Il. S. el señor Gassol, secretari de sa Majestat.

Il. Señor: Axí amb les que tenim scrites a sa Majestat y ab los memoriais que d'altra part se són dats, com ab lo que de paraula haurà referit Macià Rabassa pensam estarà V.M. plenament informat dels desordres passen en la casa y monastir de Nostra Señora de Montserrat y los molts agravis allí fets y es fan d'aquí foren fets? per los monjos castellans als monjos de la Corona d'Aragó y als vassalls y rendes de dita casa e per la molta necessitat vehem y ha de prompte remey per obviar als scàndols que fàcilment redundar-ne porien si promptament proveiment no y ere, supplicam a V.M. sie servit afavorir y encaminar est negoci ab sa Majestat per a que de sa ma pugam obtenir prompte remey y reparo, qual la qualitat y necessitat del negoci requereix, segons que ab més compliment y molt en particular restarà V.M. informat del dit Rabassa, lo qual sols [per] dita causa resideix aquí en cort al qual manarà acerca de dites coses dar plena fee y crehensa, afavorir y encaminar en la directió y bona speditió de tots negocis que esta ciutat y particularment nosaltres ho rebrem a particular mersè, qual la speram de V.M., la vida del qual Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y en maiors càrrechs prospere. De Barcelona, a vint de abril MDLXXXIII. De V.M. molt certs y molt affectats. Los Concellers de Barcelona.

8

Carta del consellers de Barcelona a un membre català del Consell Reial perquè influeixi a fi que la visita apostòlica de Montserrat comenci ben aviat. Barcelona, 4 de juliol de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Il. S. lo señor reverent Terça del Consell Supremo de sa Magestat.

Sperant de die en die lo degut remey y assiento qual necessiten les inquietus són en la casa y monastir de Nostra Señora de Montserrat, segons que en diverses nostres tenim supplicat y deduhit a sa Magestat y pensant que en lo entretant se inquietarien aquelles, car com és molt de rahó, endemés tenint-hi sa Magestat la ma y plena notícia de tota la cosa no sols no y han dat orde los qui presidexen en dit monastir, però ajuntant mal amb mal han continuament treballat en traure, com de fet ja han tret, de dit monastir al pare fra Torrellas, aragonés, home de molt santa vida e singular doctrina y enviat a parts remotes y als altres qui resten tenim entés

faran lo mateix dins pocs dies. E per colorar llurs intents y persuadir que en dit monastir hi ha tota pau y quietut, encara que no y sie, han procurat que de part del convent de dita casa se escrigués a sa Magestat y a V.M. dient com entre ells no hi ha haguda may enquietuts algunes, ans bé estan molt quietats, y si alguna ni ha haguda la han causada alguns naturals de esta Corona d'Aragó, la qual lletra a uns per grat a altres per força y menases la han feta firmar dels del consell y més antichs de dita casa. E com tot assó sien oppressions manifestes per als pobres monjos naturals d'esta Corona havem scrit y supplicat a sa Magestat sia de son real servey manar dar orde com dit fra Torrellas y altres naturals d'estos regnes sien tornats en dita casa y los pochts resideixen en aquella no sien acabats a dispersgir y que la visita que sa Sanctedat ab son breu dat en Roma a set de maig proppassat a comesa al R. bisbe don Benito de Tocho se fasse promptament, per a que feta aquella, veja y entenga sa Magestat la veritat del que passa y ab major descans puga provehir en les altres coses que ab diversos memorialis y altres lletres nostres li tenim supplicat. E perque som certs que ab la bona direcció de V.M. se encaminaran y effectuaran fàcilment dites coses supplicam per ço a V.M. que com a bon natural d'esta terra se vulla apiedar d'ella y no permetre que sos naturals en tanta manera sien opprimits y la asienda de dita casa tant mal administrada, que ultra lo servey s'en farà a Déu y a dita casa singular benefici, nosaltres ho rebrem a particular mersè, qual la speram a V.M., la vida del qual nostre Señor per molts anys ab salut conserve y en major càrrech prospere. De Barcelona, a quatre de juliol MDLXXXIII.

De V.M: molt affectuosos servidors. Los Concellers de Barcelona.

[Altra al Sr. Gassol, secretari del rey.]

9

Carta del consellers de Barcelona a Felip II demanant-li que ordeni que siguin retornats a Montserrat els monjos catalans enviats a d'altres monestirs per a la visita apostòlica. Barcelona, 4 de juliol de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

A la S.C.R.M.

Sa Cathòlica Reial Magestat: Aprés de haver ab diversos memorialis e altres nostres scrit e deduhit a V.M. les inquietuts y desordes passen en lo monastir de N.S. de Montserrat y les diligències que axí lo lloctinent general de V. Magestat e deputats de aquest Principat y nosaltres haviem fetes per aquietar aquelles supplicat a Sa Magestat fos de son reial servey manar remediari-les, y stant sperant de die en die lo degut remey y qual la necessitat occorren lo demana, tenim entés que continuant los qui presidexen llurs desordes han fet y procurat que fra Torrellas, home de molt sancta vida e de singular doctrina y exemple fos tret de dit monastir, y procuran de altra part que los altres frares de la Corona d'Aragó eren restats en dir monastir sien

acabats de traure y spargits en diverses parts, per a poder en llur absència millor continuar llurs desordes en dit monastir. Y per a poder millor fer sos negocis y deduhir que en dit monastir no y ha inquietuts algunes ha fet fer lo abat de dit monastir, segons tenim entès, scriure a Sa Magestat y de part del convent de dit monastir una lletra deduhint y volent mostrar ab aquella que entre ells no y ha haguda ni y ha inquietut alguna, la qual lletra uns per força, altres per amenasses, y altres ab pregàries han fet firmar dels monjos antichs y de consell de dit monastir. E com sia cert que tot açó és ajuntar mal a més mal y servir formes com colorar ses raons y obviar lo remey que tant necessite e importe en tant gran perjudici axí, en general dels monjos naturals de la Corona d'Aragó com en particular de la dita casa e monastir, supplicam per ço a Sa Magestat sie de son real servey manar dar orde com los dits naturals de esta Corona no sien trets de dit monastir y los que són stats trets sien tornats a aquell y manar al bisbe don Benito de Toco, al qual va dirigit lo breu que de Sa Sanctedat es stat servit V.M. s'obtingés, dat en Roma a set de maig proppassat y que execute la visita de dit monastir que ab dit breu se li comet, per a que ab aquella se assenten y posson les coses de dit monastir en son degut orde y los agraviats y opressos sien oits y remediats y ab dita visita veja V.M. la veritat del que passa, per a que entesa aquella puga ab major descans manar provehir en los altres caps tenim deduhits a V.M., que tant importen per a la quietut de dita religió e particularment per a la dita casa de tanta devotió per a que en aquella ab tota quietut puguen los monjos servir al Señor, al qual som certs se'n farà molt gran servey y a dita casa singular benefici, y a nosaltres particular gràcia y mersè, qual la speram de la mà de V.M., la real persona y vida del qual nostre Señor per molts anys ab salut conserve y en majors regnes y senyories prospere, com per nosaltres los fidelíssims vassalls és desitjat. D'esta sua ciutat de Barcelona a quatre de juliol MDLXXXIII.

De V.S.C.R.M. humils súbdits y vassalls qui les reals mans de aquella besen.

10

Carta dels consellers de Barcelona a Felip II demanant-li que no permeti que el general de la Congregació visiti Montserrat, sinó que mani començar la visita apostòlica confiada al bisbe Benet de Tocco. Barcelona, 2 d'agost de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

A la S.C.R.M. el rey nostre senyor.

S.C.R.M.: Sperant de die en die la executió del breu que V.M. és stat servit s'obtingués de Sa Santedat a set de maig proppassat per a la visita e reformatió del monestir e casa de Ntra. Sra. de Montserrat, tenim entès que per obviar aquella lo General de la Religió de dit monestir entendrie e volrie ab tota diligència venir a visitar dit monestir. E com siam certs que dita visita sie sols per obviar no's fasse l'altra y prevenir per offuscar la veritat del que allí ha passat y passa, per lo que ni

los monjos de dita casa ni molts altres per temor o per evitar algun rigor que ab ells subseguir se porie, no gosarien dar liberalment llurs queixes, y ja que les dessen es cert se'n haurie molt poca o ninguna rao ni se'n porie sperar algun bon succés, ni remey als treballs de dita casa, ni als desordes de aquella per lo que alguns dells segons tenim entés serien estats ab orde de dit General. Supplicam per ço a V.M. que pus dit breu per a la dita visita stà comés a un Benedicto de Toco, bisbe de Leyda, y èsser com és persona de qualitat y valor, quals V.M. molt bé té entés y èsser stat abat de dit monestir, sie servit V.M. manar i dar orde com dit General no fasse dita visita ni's cure de ella, ans dita visita fasse sols dit bisbe de Leyda, del qual som certs se pot sperar tot bon succés y creure que en ella farà y provehirà ab tota justícia e integritat lo que més convinga a la quietut e benefici de dit monestir e bon assiento d'aquell, en molt gran servey de Déu y de V.M. del que sta ciutat ne rebrà particular gràtia y mercè, qual la speram de V.M., la real persona e vida del qual nostre Señor per molts anys ab salut conserve y en augment de majors regnes y senyories prospere, com per nosaltres sos fidelíssims vassalls és desitjat. Desta sua ciutat de Barcelona, a dos d'agost MDLXXXIII.

De V.S.C.R.M. humils súbdits y vassalls qui les reals mans de aquella besen. Los Concellers de Barcelona.

11

Carta dels consellers de Barcelona a Felip II urgint que es comenci la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 1 d'octubre de 1583. AHMB, Lletres closes, núm. 63 (1582-84).

A la S.C.R.M. el rey nostre senyor.

S.C.R.M.: La necessitat tan precisa que entenem té lo monestir e casa de N.S. de Montserrat de èsser promptament visitada e reformada per obviar els desordes que de quiscun die se fan continuament en aquella, y remediari los danys y molts agravis fets a diversos religiosos de dit monestir de estos regnes, molts del quals havia ja entesos V.R.M. ab memorial particular, nos obliga e força a que ab diverses nostres ho supliquem e recordem a V.M. per a que en lo entretant no's disminuesca en dita casa la devotió y no's acabe de inquietar y arruinar, continuant-se en ella los desordes vegem se fan de quiscun die, per los quals los pochos monjos d'estos regnes resten vuy en dita casa temen que a causa de les moltes y continues oppressions se'ls fan e inquietuts en que el fan viure no se'n vagen e mudem a altra religió, en la qual ab major quietut e descàrrech de llur consciència pugem viure, y així reste dita casa despoblada de naturals d'esta Corona y plena de forasters com vehem ho fan de quiscun die, e particularment estos dies s'han rebut en dita casa honze monjos junts, ço és, hu d'esta terra y los deu forasters, idiots y sens ninguna manera de lletres, havent s'els ofert d'estos regnes diverses persones de molt singular doctrina y letres y vida exemplar, de les quals s'en porie sperar molt cert y ben succés, los quals no

han volgut rebre y encara per ofuscar dites coses y la veritat del que passa, tenim entés han procurat y procuren diverses lletres de favor per a V.M. y particularment del inquisidor don Anthonio de Toledo, volent certificar a V.M. havery pau en dita casa. E com siam certs se faran de quiscun die semblants y molts altres desordes, los quals és cert tots se remediarien fent-se la visita tan necessària per lo bisbe de Leyda, al qual stà comesa, suplicam per ço a V.M. sie de son real servey manar dar orde que ab tota diligència se comensse y passe avant dita visita tan necessària ab la qual entendrà V.M. la veritat del que passa, de la qual speram resultarà molt gran servey a Déu y a V.M. y a dita casa molt gran reformatió, quietut y benefici, a esta ciutat particular gratia y mercè, qual la speram de la ma de V.M., la real persona e vida de la qual, nostre Senyor per molts anys ab salut conserve e ab augment de majors regnes y senyories prospere, com per nosaltres, sos fidelíssims vassalls es desitjat. Desta sua ciutat de Barcelona al primer de octubre MDLXXXIII.

De V.S.C.R. Magestat humils súbdits y vassalls, qui les reals mans d'aquella besen. Los Concellers de Barcelona.

12

Carta dels consellers de Barcelona als jurats de Saragossa pregant-los que també ells demanin al rei l'execució de la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 1 d'octubre de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Als molts Illustres Senyors los senyors jurats de la ciutat de Çeragossa.

Molt Illustres Senyors: Ab altra nostra del dotze de febrer passat tenim escrit y dada molt complida raó a Vostres Magnificències dels desordes subregits en lo monestir de N.S. de Montserrat y dels molts agravis se feyen als naturals de la Corona de Aragó, axí en procurar traure los pochos que y són com en no voler-ne rebre sino de castellans, per a que volguessen V. M. per llur part supplicar per lo degut remey a Sa Magestat, a la qual por lo mateix affecte tenim ab moltes y diverses nostres escrit y supplicat. E com fins assí se hajen continuats en dita casa sempre semblants y molts maiors desordes, tots en dany y ab manifesta oppressió y agravi dels naturals destos regnes, per los quals los pochos monjos vuy resten en dita casa per veure tantes oppressions los són fetes per los forasters tenim entés estan ab pensament de anarse'n de dita casa y passar-se en altra religió, en la qual ab major quietut de llur ànimo puguen passar lo restant de llur vida, lo que ja hagueren fet si no fóra la confinsa que tenen que ab la intervenció de V.M. y nostra ho manarà entendre y remediari sa Magestat, per lo que és cert que a dita causa ne haja escrit a Sa Sanctedat y obtingut un breu dirigit al bisbe de Leyda per a que visite y reforme dita casa. E com de la executió de dit breu y visita sperem tan bon succés y reformatió de dit monestir, restaria sols que Sa Magestat ho manàs executar promptament. En demés, per lo que tenim entés que los frares castellans de dit monestir procuren y treballen per diverses vies obviar la dita visita, de la qual dependeix la total reformatió

de dita casa, havem deliberat per ço scriure la present supplicant a V.M. que per llur part vullen scriure y supplicar a Sa Magestat, per a que sie servit manar dar orde que la dita visita sie effectuada y executada, ab lo qual veurà y entendrà clarament sa Magestat la veritat dels desordes passen en dita casa, la qual los forasters que resideixen y governen aquella han en tanta manera procurada y procuren offuscar, y de lo qual som certs redundarà molt gran servey a Déu y a Sa Magestat y a dita casa molt gran benefici y particularment als monjos naturals d'esta Corona, qui en tanta manera stan vuy opprimits en aquella. E nostre Senyor les molt Illustres persones de vostres magnificències per molts anys ab salut conserve y en majors càrrechs prospere al primer de octubre MDLXXXIII.

De V.M. molt certs y molt affectats servidors. Los Concellers de Barcelona.

13

Carta dels consellers de Barcelona encarregant a mossèn Agustí Forés, de Madrid, la sol.licitació de tot el referent a la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 1 d'octubre de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al molt honorable Mn. Agustí Forés en Madrit.

Molt honorable: Ab la que scrivim a Sa Magestat, còpia de la qual huberta va ab la present, entendreu ab compliment lo que scrivim y suplicam a Sa Magestat y per ço en rebre la present procurareu de part nostra donar la que ab la present va closa a Sa Magestat y supplicant lo del contingut en dita letra, per lo que molt importe per lo benefici particular dels pobres frares que d'esta Corona són en lo monestir de N.S. de Montserrat tant opressos dels forasters. E perque som certs que d'estos negocis són molt al cap per les diligències que en ells ja haveu fetes, segons ab compliment tenim entés de Mossén Miquel Bastida, y que no dexereu de continuar aquelles, havem delliberat ab esta cometreus la sollicitatió d'estos negocis en los quals per vostra part vos encarregam molt fassau les diligències possibles per a que pugam obtenir de Sa Magestat lo que li supplicam per reformatió de dita casa y obviar les tantes oppressions se fan de quiscun die als monjos naturals destos regnes, que nosaltres tindrem particular compte en remunerar y satisfer vostres treballs. E sie Nostre Senyor en vostra continua guarda, al primer de octubre MDLXXXIII. A vostre honor prompts. Los Concellers de Barcelona.

Súplica del consellers de Barcelona al papa Gregori XIII perquè mani tornar a la Congregació Claustral el monestir de Sant Pau del Camp, de Barcelona, que havien obtingut els monjos de Montserrat. Barcelona, 17 de novembre de 1583.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Sanctissimo ac Beatissimo Domino nostro Pape Gregorio Decimo Tertio.

Beatissime Pater: Cum multi sint conventus in Principatu Cathalonie monachorum nigrorum Sancti Benedicti, quibus in conventibus magnus numerus eorum, qui preclara ac prosapia sunt orti Dei cultui sese mancipantes vitam desunt religiosam non magno letari nos et nostri antecessores atque adeo universa civitas quando qui predictae religioni Sancti Benedicti in hac nostro Principatu presidebant communi bono monachorum nigrorum Sancti Benedicti consulere maximo opere cupientes, necnon et Sacri Consilii Tridentini decreta segni peroptantes, monasterium Sancti Pauli de Campo vulgo nominatum in hac nostra urbe situm utilissimo destinandum esse sancierunt, nimirum seminarum quoddam statuantes facere, hoc est locum in quo juvenes omnes dicte religionis commodissime in omni genere scientie erudirentur. Nam cum in hac nostra urbe bonarum litterarum non mediocriter floreat studia gaudebamus, cum in hoc monasterio juvenes religionis studiosos proficere vell ac doctos fieri magna cum diligentia conspiciebamus. Et vero causa ne maius nostrum gaudium fieret aliud inter alia multa erat quod probi homines olim civitatis nostre dicti nunc vero consilarii appellati huiusmodi patroni erant, ut inter cetera ex quodam autentico publico instrumento licet cognoscere quo ex instrumento constat a fundamentibus ecclesiae divi Pauli de Campis commendata fuisse eam ecclesiam dictis probis hominibus et decreto Sancti Olegarii tunc Barchinonensis episcopi protectorem et curam seu patronatus illius ad probos tunc homines nunc vero consiliarios competere et spectare quamobrem non poteramus non letitia multis nominibus perfundi, tunc vero precipue cui in monasterio cuius protectores eramus exercere juvenis in bonis litteris sancte Religionis Divi Benedicti videbamus, juvenes potissimum natos ex amplis familiis atque ex universa nobilitate totius Cathalonie Principatus, tam sanctum tamque utilem institutum laudentes et approbantes maximo opere leti eramus et tantam felicitate nobis contigisse congratulabamur videntes tam frequentes juvenes in dicto monasterio divi Pauli litteris operam dare, qui magnus profectus videbantur ut omnes sperabamus verum enim dum in ea letitia eramus evenit ut fratres Beate Marie Montisserrati, qua ratione ducti nescimus ab hinc tres aut quatuor annos clausulum et subreptitum quemadmodum in Rota Romana indubio super hoc proposito deciso et declarato, determinatum fuit: dictum monasterium uniri cum domo Beate Marie Montisserrati dederunt operam et obtinuerunt, non sine magno quidem damno et perturbatione omnium monachorum huius provincie quamobrem hi qui antea nos consiliarios fuerunt Sanctitate vestre supplicarunt ut super huiusmodi re iudicium legitimum per provisionem vestre Sanctitatis fieret sperabamus que ut iustitie tramite recte procedente ei damno per vestram Sanctitatem opportunum et conveniens adhibetur remedium verum longe aliter atque sperabamus

evenit etenim fama perductum ad nos dictos fratres B.M. Montisserrati ab integro novam unionem et sub pressionem dicti monasteri divi Pauli a vestra Sanctitate impetrasse, pretextu quod vellent ibi collegium pro unico monasterio Montisserrati erigere, quos quidem minime latebat predictum monasterii erudiendis religiosis totius provincie in hac urbe, in qua omnia scientiarum genera traduntur et exercentur, fuisse destinatum, necnon ad capitula provincialia celebranda, quin etiam ut hoc cenobium commodum esset monachis omnibus juxta aliaqua causa in hanc urbem viventibus diversorum etque honestissimum. Parum enim, decere videtur ut monachi hi domus laicorum divertant atque per urbem devagentur. Et vero predicti monachi Montisserrati dicto monasterio divi Pauli nec ad collegium ullum faciendum nec ad ullum alium usum necessarium indigebant, cum in nostra urbe amplas edes haberent in quibus collegium aptissimum facere possent, qua commoditate monachi ordinis divi Benedicti prorsus carebant. Etenim preter dictum monasterium divi Pauli nullum alium habebant, porro novum ut aliquod edificium extruant predictos ad usus illis suppetere facultates haud quaque possunt, nam cum in lite supra tria millia nummorum aureorum comsumpserint non possum non esse pauperrimi. Propterea cum bonum commune particulari sit preferendum nullusque cum alterius damno debeat loclupetari, non possumus apud vestram Sanctitatem non humiles oratores accedere supplicantes vestre Sanctitate ut dignetur vel monasterium Sancti Pauli de Campis in pristinum statu mandare restitui vel fratres Beate Marie Montisserrati compellerem ad ades quas ante dictam unionem habebant. Et quibus nunch abundant usui totius provincie relinquant, vel de alia commodiori opportunitate ad erigenda collegia de benignitate apostolica provideri mandari. Cuius recepti beneficii non immemores, Deum supplices exorabimus ut sanctissima sede etiam juxta vota Sanctitatem vestram diutissime servet incolumem. Data Barchinone decima septima die mensis novembris anno a Nativitate Domini MDLXXXIII. S.V. humiles obedientie filii oratores et supplices pedes eiusdem osculantes.

15

Carta dels consellers de Barcelona a Felip II demanant-li que impideixi la visita del general de la Congregació i mani començar la visita apostòlica. Barcelona, 2 de gener de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

A la S.C.R.M. el rey nostre senyor.

S.C.R.M.: Ab diverses altres de nostres predecessors y ab los memorialis presentats a V. Magestat som certs restarà plenament informat V.M. les inquietuts subseguides y avuy passen en lo monastir de N.S. de Montserrat y lo quant importaríe per remediari las que lo breu de la visita de dita casa, comés al bisbe de Leyda, fos executat e com per obviar dita visita tant necessària tingam entés procuren alguns molt que lo General de dit Orde vinga a visitar dita casa, e siam certs que fent dit General dita visita serà aquella de molt poch o ningún efecte per les moltes causes y

rahons deduides ab memorial que apart va ab la present, suplicam per ço a V.M. sia de son reial servey manar dar orde com dit General no entenga en fer dita visita y que aquella fassa dit bisbe de Leyda, de la qual se pot sperar tot ben succés y assiento, axí en les inquietuts dels monjos de dita casa com en la administratió de les rendes de aquella, lo molt gran servey de Déu y de V.M., la real persona e vida del qual nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y en majors regnes y senyories prospere, com per nosaltres sos fidelíssims vassalls és desitjat. De esta ciutat de Barcelona, a dos de janer MDLXXXIII. De V.S.C.R.M. humils súbdits y vassalls, qui les reals mans de aquella besen. Los Concellers de Barcelona.

16

Carta del consellers de Barcelona als jurats de Saragossa perquè també ells demanin al rei que el general de la Congregació no passi la visita a Montserrat i que es comenci la visita apostòlica. Barcelona, 2 de gener de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Als molt illustres señors los señors jurats de la ciutat de Saragossa.

Molt Illustres señors: Ja ab altres que de nostres predecessors hauran rebudes V.M. pensam restaran plenament informats de les inquietuts y desordres passants en lo monestir de N.S. de Montserrat y particularment les oppressions fetes als naturals de la Corona de Aragó, de les quals se ha dada cumplida rahó a Sa Magestat, lo qual desitjan-les remediari es stat servit dar orde se obtingués de Sa Sanctedat un breu per a visitar dita casa, dirigit al reverendíssimo don Benito de Toco, bisbe de Leyda, del qual se pot sperar tant bon succés per ser persona de la qualitat y prendes quals tots sabem. E com per obviar dita visita tant necessària tingam entés procuren ab molta diligència los monjos forasters de dita casa que aquella sie visitada per llur General y no per dit bisbe de Leyda, e siam certs que fent-se dita visita per lo dit General serà aquella de molt poch effecte y servirà sols per ofuscar la veritat de lo que sabem passa en dita casa, y que los monjos naturals destos regnes no restaran desagraviats en manera alguna de les oppressions se'ls fan, ho haven axí ab altra nostra scrit y deduhit a Sa Magestat suplicant-lo sie de son real servey manar dar orde com dit General no vinga ni entenga en fer com voldrie dita visita, ans aquella mane sie feta per lo dit bisbe de Leyda per lo molt que importe per a la quietut y assiento de dita casa y administratió de les rendes de aquella, havem delliberat per ço scriure la present representant a vostres magnificències lo que passa y lo quant importarie que Sa Magestat fos servit de dita visita se fes per dit senyor bisbe de Leyda, per a que vostres magnificències per llur part sien servits voler scriure a Sa Magestat suplicant-li lo mateix, que ab lo favor de V.M. se pot sperar y creure restarà Sa Magestat servit de condecendre ab la voluntat de V.M., la vida de les quals Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y en majors càrrechs prospere. De Barcelona a dos de janer

MDLXXXIII. De vostres magnificències molt certs y molt affectats servidors. Los Concellers de Barcelona.

17

Carta del consellers de Barcelona al comte de Chinchón demanant-li que no passi la visita el general de la Congregació sinó el bisbe de Lleida. Barcelona, 2 de gener de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Illustríssimo Señor el Señor Compte de Xinxón.

Dessitjan nostres predecessors remediàr les inquietuts eren e vuy són en lo monestir de N.S. de Montserrat y veurer algún bon asiento en la mala administració de les rendes de dita casa, procuraren per llur part juntament ab lo excellentíssim lochtinent general de Sa Magestat el Duch de Terranova fer-hy les degudes diligències les quals com no sien stades part de aquietar aquelles ne daren rahó per llur descàrrech a Sa Magestat, supplicant-lo que com a vertader protector de dita casa y altres cases de religió fos de son real servey manar entendre en la quietut y sosiego de dita casa per lo que és stat servit se obtingués de Sa Sanctedat un breu de visita per a dita casa dirigit al reverendíssim don Benito de Toco, bisbe de Leyda, e tingam entés que molts dels religiosos de dita casa procuren y treballen ab tots los medis y vies possibles a obviar no's fasse dita visita, volent dar a entendre y persuadir convé que dita visita fassa lo General de llur Orde, e com siam certs que la visita de dit General la vullen sols per ofuscar la veritat del que passa en dita casa e s'enten clarament de quant poch fruyt serie, havem per ço scrit y suplicat a Sa Magestat fos de son real servey manar executar lo breu de dita visita comés al dit bisbe de Leyda y manar al dit General no entenga en dita visita. E perque som certs desija V.S. Ill. veure en dita casa de tanta devoció tota quietut y sosiego, y que les rendes de aquella no sien tant mal administrades com sabem se administren, suplicam per ço a Vostra S.III. sie servit manar afavorir y encaminar est negoci per a que dita visita no sie feta pel dit General en manera alguna, per evitar los molts inconvenients que della resultarien, e que aquella sols fasse dit bisbe de Leyda al qual està comesa, y de la qual se pot sperar tota quietut y sossiego en los monjos y lo degut asiento en la administració de les rendes de dita casa en molt gran servey de Déu y de Sa Magestat, del que si mester serà darà complida informació a V.S. Ill., la molt illustre persona e vida del qual Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y en maiors stats y càrrechs prospere. De Barcelona a dos de janer MDLXXXIII. De S.S.III. molt certs y molt affectats servidors. Los Concellers de Barcelona.

[Enviaren altra lletra, copia d'aquesta, a Matheu Vázquez, secretari del rei y al regent Terça, del Consell Suprem del rei.]

Carta dels consellers de Barcelona al comte de Chinchón demanant-li que influeixi perquè el rei mani començar la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 14 de març de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Illustríssim senyor senyor Comte de Xinxón.

Ab diverses lletres y ab molts memorials tenim deduït y explicat a Sa Magestat les inquietuts y desordres passen en lo monestir y casa de N.S. de Montserrat y en la administració de les rendes de aquella, y la molta y precària necessitat ha de que promptament sie visitada per lo visitador que es stat servit de Sa Magestat que Sa Sanctedat y posà. E com fins assí no se haja dat orde a que dita visita se fasse, y així los treballs de dita casa són sempre anats de mal en pijor, havem altra volta scrit y sols a dita causa tramés lo portador de la present, qui és Bernat Monjo, per a suplicar a Sa Magestat fos de son real servey que per obviar majors danys que de fàcil de die en die s'esperen en dit monestir manar dar orde de com dita visita se fassa promptament, de la qual tan gran benefici s'esperen al govern y a la bona administració de les rendes de dita casa y no permetre que aquella fasse lo General de llur orde per lo que som certs que aquella serie ans en dany que en bé de dita casa. E perque som certs desija V.S. la conservació y augment de aquella, y que ab la bona directió y favor de V.S. serà fàcil cosa procurar que Sa Magestat se recorde y mane dar orde que la dita visita se fassa, suplicam per ço a V.S. serà servit en voler encaminar aquella per a que es fassa per lo dit comissari apostòlich, ab la promptitut que la necessitat occorrent ho demane, y no per dit General com a visita ordinària, y affavorir al dit Bernat Monjo, així per a que puga dar dites nostres lletres a Sa Magestat, com per a que a promptitut sie spedit, que ultra lo servey som certs se'n farà a Déu ho rebrem nosaltres a particular mercè, qual la speram de la ma de V.S., la vida del qual Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y prospere, com desijem. De Barcelona a XIII de març MDLXXXIII.

De V.S.III. molt certs y affectats servidors. Los Concellers de Barcelona.

Altres lletres semblants al regent Terç del Consell Suprem del rei i al seu secretari Gassol.

Carta dels consellers de Barcelona a Felip II enviant-li el memorial sobre la situació del monestir i demanant-li que doni ordre de començar la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 14 de març de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

A la S.C.R.M. el rey nostre senyor.

S.C.R.M.: La necessitat tant precisa que vehem té lo monestir e casa de N.S. de Montserrat de ser promptament visitada nos forsa a que ab diverses nostres ho recordem a V.M. per remediari y obviar els danys y scàndols que de quiscun die de mal en pijor passen en aquella, que són molts com veurà y entendrà V.M. ab lo memorial va ab la present, als quals és cert se obviarien fàcilment visitant-se dita casa per lo visitador apostòlich, al qual V. Magestat és stat servit fos comesa dita visita, suplicam per ço a V.M. sie de son real servey manar se fasse aquella per dit visitador y dar orde al General de la dita religió no fasse la visita que enten fer de dita casa, la qual som certs serviria sols per destorbar que los mals y treballs de dita casa no sols no's remediassen, però que s'en seguissen de maiors, als quals desijant obviar nosaltres y per nostre descàrrech havem delliberat sols a dita causa trametre lo portador desta súplica a V.M. sie de son real servey manar provehir promptament com dites inquietuts cessen en dita casa, del que som certs s'en farà molt gran servey a Déu e a dita casa molt gran y particular benefici. E Nostre Senyor, la real persona de V.M. per molts anys ab salut conserve y ab augmento de maiors regnes e senyories prospere, com per nosaltres sos fidelíssims vassalls és desitjat. De esta sua ciutat de Barcelona a XIII de març de MDLXXXIII.

De V.S.C.R.M. humils súbdits y vassalls, qui les reals mans de aquella besen. Los Consellers de Barcelona.

Memorial dels consellers de Barcelona a Felip II perquè mani executar la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, sense data, però del març de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

S.C.R.M.: Per moltes causes y rahons no convé que lo General ni altres visitadors de la Orde visiten la casa de N.Sra. de Montserrat, fíns que sie primer visitada per lo comissari apostòlich senyalat y deputat per Sa Sanctedat, porque a ferse la visita per lo dit General o visitador no's remediaran los principals danys de dita casa, ans bé se encubriran, porque com ells y los ministres de la acienda de esta casa com son lo abat y majordoms sien tots de una natió y parcialitat, ans los defensaran que castiga-

ran, com se és vist en moltes altres visites, en las quals los naturals destos regnes sense culpa són stats castigats per haver volgut zelar les coses del servey de Déu y procurar lo bé y utilitat de dita casa, y los de la natió y part del General y visitador encara que inculpats no són stats castigats, y axí han sempre perseverat los danys y mals que fins el dia de vuy duren y perseveren, y per esta causa los naturals no goson parlar ni reclamar en les visites ordinàries, perque aquí mateix los destermen y afronten y maltracten. Més, que lo General y visitadors ordinaris són part en aquest negoci, per ser ells los que ajuden a destruir y perdre esta casa portant-se'n de ella moltes notables quantitats y altres coses de valor, las quals los donen el abat y majordoms de dita casa perque dissimulen ab ells, y per aquest effecte se sap que quan dit General o visitadors venen a Montserrat lo abat de dita casa envia algunes jornades abans que arriben al maiordom o a qui li apareix a rebre'ls, y aquells regalan y festejan per les granges de dit monestir y venint ab ells los informen de la manera que volen en son favor y contra nostres naturals, induint-los ab d'adives y presents a que castiguen o traguén de casa a tal o a tal, y a que no creguen lo que es dirà contra d'ells, lo dit general y visitadors per lo interès dels quals donen y prometen fan la justícia al revés, castigant com és dit als no culpats y deixant sense càstig als qui tenen culpa.

Més avant, com los qui governen dita casa y administren laazienda d'ella així de les rendes com de almoynes són estrangers, gasten moltes summes y quantitats enviant o donant a sos parents, despenen los béns de dita casa en altres coses indecents y no lícites ni profitoses per la casa, volen mal y avorreixen a nostres naturals perque zelen semblants coses y procuren lo remey d'elles, y de aquí ve que'ls persegueixen y maltracten y no voldrien que ni hagués ningú en dit monestir, perque més liberalment poguessen fer a son plaer y distribuyr lahazienda de dita casa com més gust los fos, y per aquest efecte procuren dependre lo manco religiosos que poden de esta Corona y per veure lo abat y maiordoms que sen visitats per la via ordinària ells se'n avindran ab lo General y visitadors, per se de sa part y natió, lo qual no podran fer essent visitats per comissari apostòlich, perque llavors se descobriran ses culpes y defectes y veuran a la clara los danys de que ells són causa y no podran dexar d'ésser castigats conforme a sos demérites, han procurat y per ço procuren, que la visita de dita casa, sie feta per la via ordinària y no per lo comissari apostòlich y així, per storbar que V.M. no fes executar lo breu de dita visita apostòlica, a més de un any que haurà de ser ell hu dels qui més compte hauran de donar en ella, és stat abat y majorm de dita casa y és hu dels qui tenen més culpa en lo que toca als danys de dita casa, per quant demés de haver tinguda la administratió de laazienda d'ella és stat administrador del que es cobra del terç del jubileu de que V.M. feu mercè per a la obra de la iglésia de dit monestir, y ha més de vint anys que cull les almoynes del regne de Castella y ni de la hun ni del altre ha may donat comptes, y per esta causa insisteix tant ab V.M. per a que lo breu apostòlich no sie executat tement-se de que haurà de ser ell hu dels qui més compte hauran de donar en ella, per saber li demanaran rahó de tantes y tant grans quantitats, com són les que ell ha rebudes del dit jubileu y de les charitats y almoynes que en tota la Corona de Castella se fan a dita casa de Montserrat.

Y per quant se ha entés que lo dit abat y los de sa natió diuen que essen visitada aquella casa per via extraordinària serà posar-li un mal renom, y que per axó procuran la visita ordinària no's a paregut advertir a V.M. que tenim entés y som informats

de persones doctes, que en lo capítol 67 de la regla del gloriós Sant Benet se dispon y ordena que si los vicis y faltes del abat seran tals que se vinguen a entendre fore del monestir, lo bisbe o los abats més propinchs o los vehins christians hy posen la ma y procuren de remediari-ho, de tal manera que lo servey de Déu vage avant y per aquesta mateixa causa y rahó crehem que V.M. envia cada trienni al capítol general de dita orde un prelat o dos per a que les coses vagen millor encaminades y esta ciutat per aquest mateix motiu ha procurat y procura la executió del breu de la visita de dita casa que Sa Sanctedad ha concedit a petició de V.M., ab la qual entendrà y sabrà V.M. la veritat del que passa y d'altra manera par impossible, y porque vuy les coses de Montserrat estan pijor que may y es tem no si seguesque algun notable scàndol quan se seguís que los religiosos d'esta Corona haguessen de dexar aquella casa porque sos parents y altres de aquest Principat y tot lo regne estarien molt sentits, lo qual se evitarà executant-se la visita apostòlica y prohibint-se la ordinària del General, la qual ells tant pretenen no per res, sino porque V.M. no entenga la veritat del que passa, la qual sense ningun dupte se entendrà ab la visita apostòlica y no solament se entendrà lo que se ha deduhit a V. Magestat en los memorialis que li són presentats, més encara moltes altres coses que son callades se descubriran.

21

Carta del consellers de Barcelona als jurats de Saragossa perquè ells també demanin al rei que es comenci la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 20 de març de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Als molt Ill. senyors los senyors Jurats de la ciutat de Çaragossa.

Molt Illustres Senyors: Per lo que tenim entès que de quiscun die y de mal en pijor van crexent los desordes en la casa monestir de N.S. de Montserrat, en molt gran dany y manifest agravi dels naturals d'estos regnes e Corona de Aragó, com ja ab diverses altres nostres tenim deduhit a V.M. per remey dels quals speram de die en die sie dita casa visitada per lo visitador que Sa Magestat és estat servit disposàs Sa Sanctedat, y vehen que dita visita se allarga en molt gran dany de dita casa, en la qual som certs desijen V.M. veure tota quietut y que los naturals de la Corona de Aragó no'n sien del tot llansats y tant maltractats con són, havem scrit lo die present y enviat home propi per a suplicar a Sa Magestat sie de son real servey manar trametre dit visitador per a visitar dita casa. E per que són certs que scrivint V.M. lo mateix a Sa Magestat y manant solicitar est negoci, endemés tenint S.M. com tenen vuy en cort llurs síndichs se obtindrà la dita visita, supplicam a S.M. que per llur part ne vullen scriure y suplicar a Sa Magestat y a llurs síndichs per a que ho solliciten, que de esta menera podem ab confiansa certa sperar que Sa Magestat ho manarà promptament remediari y spedir. E ultra lo benefici se farà a dita casa, nosaltres ho brebem a singular mercè, qual la speram de vostres magnificències, la vida dels quals

Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y prospere com desijem. De Barcelona a XX de març MDLXXXIII.

De V.M. molt certs y molt affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

22

Carta dels consellers de Barcelona a don Juan de Zúñiga perquè demani al rei que no nomeni per a la visita de Montserrat fra Plàcido de Salinas, sinó el bisbe de Lleida. Barcelona, 2 d'abril de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Excellentíssim Senyor Don Juan de Sunyiga, comenador maior de Castella de Sa Magestat.

Ex. Senyor: Ab diverses nostres tenim scrit y deduhit a Sa Magestat los molt desordes són stats y vuy són y passen en la casa y monestir de N.S. de Montserrat entre los monjos de dita casa y en la mala administratió de les rendes de aquella, per remey de les quals ere stat servit he procurat que Sa Sanctedat ab son breu cometés la visita de dita casa al Reverendíssim de Leyda, Don Benito de Toco, el qual per ser la persona de la qualitat y prendas qual V.E. sap y ésser stat abat de dita casa, se podrie sperar tot bon discurs, però recelant alguns religiosos de dita casa y particularment fray Andrés de Sant Romá, qui vuy resideix aquí en cort de Sa Magestat que fent-se dita visita no's descubriessen y entenguessen llurs desordes, han procurat ab llurs medis com dita visita la cometés Sa Sanctedat ab altre breu a fra Plàcido de Salinas, lo qual es stat General de dita Religió, y del qual en dita visita se han de dar moltes y particulars queixes. E com sie cert que fent-se per dit fra Salinas dita visita serie de total ruina de dita casa y particularment del monjos de esta Corona de Aragó, havem ab diverses nostres supplicat a Sa Magestat fos de son real servey manar dar orde com dita visita se fes o per dit bisbe de Leyda o per altre no sospitós, y que no fos natural del regne de Castella e no per dit fra Salinas, del qual ab memorial particular se han dades moltes y molt particulars queixes y suspites per les quals no apar que bonament puga ni dega fer dita visita. E com no obstant aquelles pensam que dits frares no dexaran de insistir y procurar se fasse dita visita per dit fra Salinas, lo que en ninguna manera convé per lo bé y quietut de dita casa, havem a dita causa tramés aquí a Bernat Monjo donador d'esta, així per a deduhir ab diversos memorials nostres a Sa Magestat les inquietuts y treballs són e passen en dita casa, com per lo degut remey de aquells. E perque som certs que per la bona directió de dits negocis tindrà particular necessitat del favor de V.E. supplicam per ço a V.Ex. sie servit voler affavorir y encaminar aquell intercedint ab Sa Magestat per a que dit fra Salinas no fasse dita visita, ans bé aquella sie feta pel bisbe de Leyda o per persona de auctoritat que no sie natural del regne de Castella, per lo que tant convé per lo degut remey de dita casa, la qual tanta necessitat ne té, com haurà ja entés V.E. per la informatió que los consellers predecesors nostres ne donaren a V.E. trobant-se en esta ciutat y restarà informat ab més compliment ab la còpia dels

memorials que a dita causa tenim presentats a Sa Magestat, los qual dit Bernat Monjo, comunicarà a V.E. que ultra lo servey se'n farà a Déu y benefici particular a dita casa, nosaltres ho rebrem a singular gratia y mercè, qual la speram de V.E., la vida del qual Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y ab majors stats y càrrechs prospere. De Barcelona a 2 de abril MDLXXXIII. De V.E. molt certs y molt affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

23

Carta dels consellers de Barcelona al nunci d'Espanya sobre la visita de Montserrat. Barcelona, 2 d'abril de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Ill. y Rev. Señor, el señor bisbe de lo dit Nunci de Sa Sanctedat en Cort de Sa Magestat.

Illustríssim y Rev. Señor: Ab diverses nostres tenim scrit deduhit a Sa Magestat los molts desordes (fiat ut in precedenti usque hic) com haurà ja entés V.S.II. per lletra del Ill. y Reverendíssim señor bisbe de Plasència, lo qual trobant-se assí ha vist y entés lo que passa y lo quant importe lo prompte remey de dita casa per molt justes causes, les quals largament tenim deduhides a Sa Magestat ab diversos memorials, los quals comunicarà a V.S.II. lo donador d'esta, que's diu Bernat Monjo, e ultra lo servey s'en farà a Déu y benefici particular de dita casa, nosaltres ho rebrem a singular gratia y mercè qual la speram de V.S.II., la vida del qual Nostre Señor per molts anys ab salut conserve y ab maiors dignitats prospere. De Barcelona a 2 de abril MDLXXXIII.

De V.S.II. y Rev. molt certs y molt affectats servidors, qui les mans li besen. Los Consellers de Barcelona.

24

Carta dels consellers de Barcelona a mossèn Agustí Forés perquè demani al rei que no sigui visitador apostòlic de Montserrat fra Plàcid Salinas. Barcelona, 2 d'abril de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al honorable mossèn Agustí Forés en casa del secretari Gassol en Madrid.

Molt honorable: Per Bernat Monjo, lo qual pocs dies ha trameterem a Sa Magestat y ab la que per vós li donàrem haureu entés la causa de sa tramesa, e com pocs dies après de sa partida tinguem entés haurie procurat fra Sant Romà que lo

breu de la visita que speravem hauria de fer lo bisbe de Leyda se's comesa a fra Plàcido Salines, contra del qual en la visita se han de dar moltes queixes per los molts desordes y agravis que feu a dita casa essent General y quant visità aquella, y així tenim scrit y suplicat a Sa Magestat per a que no permeta que per dit fra Salines sie feta dita visita, deduhint moltes y diverses causes y sospites per las quals no pot ni deu fer aquella, llargament deduhides ab un memorial, lo qual vos comunicarà dit Monjo, procurareu per ço encaminar y affavorir-lo en la directió de dit negoci y per vostra part li'n fareu las diligències possibles com de vos speram y confiam e bé tenim acostumat, y del succehit no's ne dareu a vós per suplicades, e sie Nostre Señor en vostra continua guarda. De Barcelona a ... abril MDLXXXIII. A V.M. affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

25

Carta dels consellers de Barcelona que acompanyava el memorial enviat a Felip II. Barcelona, abril de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

A la S.C.R.M. el rey nostre senyor.

S.C.R.M.: Ab diverses altres nostres tenim scrit y suplicat a V.M. sie de son real servey manar dar orde com les inquietuts y desordes que són e passen en lo monestir de N.S. de Montserrat fossen remediats, y ara poch dies ha per maior justificació y descàrrech nostre per home propi ho havem ab altra nostra representant a Sa Magestat, y sperant de die en die anar Don Benito de Toco, bisbe de Leyda a visitar lo dit monestir, per a lo qual per Sa Sanctedat era stat elegit per orde de Sa Magestat, tenim entés se haurie après comés lo breu de dita visita a fra Plàcido Salines, de la nominatió del qual los religiosos de esta santa casa y poblats en aquest Principat resten molt scandalitsats, per lo que les més y particulars queixes entenen a deduhir en dita visita són contra de dit Salines, per los desordes que feu essent General de dita Religió, largament deduhits en un memorial va apart ab la present, ab lo qual manifestament veurà Vostra Magestat les moltes y justes causes per les quals no apar puga ni dega dit Salines fer dita visita, la qual és cert que fent-la ell serie y causarie la total ruina, així dels monjos naturals d'esta Corona com de les rendes y almoynes de dita casa. Endemés, per lo que les alteracions e inquietuts de dita casa són e passen entre los religiosos de la Corona de Aragó y los de Castella y tenint a dita causa en aço particular interés dit Salines, es cert no's porie sperar d'ell ningún bon succés, ans a maïors desordes y mals, quals representam a S.M. ab dit memorial, suplicam per ço a V.M. sie de son real servey manar dar orde se fasse la visita de dita casa o per lo dit bisbe de Leyda o per altre persona de qualitat y sens suspita de que'l sobornen. E que no sie natural del regne de Castella, ab los religiosos del qual són les questions dels d'esta Corona, per a que la dita visita se puga fer ab tota quietut y descans y de aquella hisque remey qual convé y del qual tanta necessitat té dita casa. E Nostre Senyor la real persona e vida de V.M. per molts anys ab salut

conserve y augmente de maiors regnes y senyories prospere, com per nosaltres sos fidelíssims vassalls és desijat. De Barcelona a ... de abril MDLXXXIII. De V.S.C.R. humils súbdits y vassalls, qui les reals mans de aquella besen. Los Consellers de Barcelona.

26

Memorial dels consellers de Barcelona a Felip II perquè no faci passar la visita apostòlica de Montserrat a fra Plàcid de Salinas. Barcelona, abril de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

S.C.R.M.: Una de les persones de qui tenen particular queixa los naturals d'esta Corona és de fra Plàcido de Salines, lo qual essent General de l'Orde de Sant Benet y visitat dita casa feu algunes notables injustíties y castigà alguns naturals de dita Corona sense tenir culpa, y no convé ni és rahó que prenent dar queixa d'ell y acuser-lo com era inculpat, sia ell jutge de la causa.

També després d'haver visitat s'en aportà de dita casa moltes coses de valor que li donaren lo abat y maiordoms y com ha viscut alguns anys en dita casa té molt particular amistat y tracte ab alguns religiosos de ella que són la total destrucció y ruina de dita casa, als quals dit fra Plàcido no solament no castigaria ans bé encubriria y callaria ses culpes y delictes deffensant-los tot lo possible y castigant als qui dirien y denunciarien contra ells. Més, essent General dit fra Plàcido de Salines, fra Jorge Manriques, qui també ere stat General y altres religiosos d'esta Corona, zelosos del servey de Déu, tractaren ab S.M. y ab Sa Sanctedat del remey de dita casa, y havent-ne sentiment dit fra Plàcido desterrà al dit fra Jorge de Montserrat y carregat de penitències lo envià a una caseta de Astúries, y als altres religiosos que tractaven ab dit Jorge de esta matèria los castigà també ab molts grans penitències, de modo que en lo que toca a remediari esta casa tenen experimentat los naturals d'esta Corona que y ha fets tants contraris a dit fra Plàcido com tots los demás castellans.

Més, que les altres visites que no'ls hy anave de gran part com en aquesta han encubrit y dissimulat les culpes y vicis notables dels castellans, molt més procuraran de fer-ho ara que tant los importa, y particularment com veuen han de donar rahó de esta visita a V.M. y a Sa Sanctedat, han de procurar de fer-ho de tal manera que se entenga que los castellans ho fan molt bé y que los natural d'aquexa Corona se quexen debades y sense rahó y causa legítima, y per que ho entenga V.M. lo que per part de aquesta ciutat li és stat representat sia així la veritat y perque los molts maiors delictes dignes de gran punició no's són poguts scriure a V.M. desijarem se fessen entesos y provats devant dit visitador sent desapassionat y no de la mateixa part.

Més, que lo que ha despertades y mogudes les presents altercations són les injustíties y maldats que los últims visitadors han fet en la sua última visita que feren en dita casa, les quals se són confirmades per lo capítol general que's celebrà en dit orde lo maig de 1583 y lo dit fra Plàcido no gossarà contravenir a lo que és

ordenat y statuit en son capítol general, per no caure en desgratia de la sua religió y maiorment essent stat ell en dit capítol.

També vehent los naturals d'esta Corona que'ls ve a visitar fra Plàcido o altre religiós de la Orde no gosaran dir la veritat del que saben, per entendre que el dir-la los ha de costar molt més car en esta visita que en ninguna de les passades, y així restarà dita casa sense remey y los ànimos de tots més danyats y enconats que fins assí.

E pues per nostre càrrech, per fer lo que tenim obligatió de representar a V.M. y suplicar-lo remedie les necessitats de una tant sancta casa havem ab altres memorialis referit a V.M. com fra Andrés de Sant Romà era anat aquí per divertir y destorbar no entengués V.M. los desordes passen en aquella casa y los seus particulars gastant y arruinant aquella, y ab dàdives y soborns ell y lo abat y maiordoms qui vuy són han procurat de fer scriure per diversos que'n dita casa havia pau y quietut, y han fet scriure també per part del convent lo mateix a V.M., fent firmar los religiosos del consell per força ab menasses, y possant excomunicacions *late sententie*, y temem que los religiosos d'esta Corona no sien forsats de haver de deixar dita casa y altres danys notables, que és lo que ells desijen, perque no tingan qui puga descobrir lo mal que fan, y assó és lo que'ns mou ser importuns a V.M. que una tant santa casa y tant antiga y de tanta devotió no sie tiranitzada ni tant maltractada en un temps, qual concorre y de que tanta necessitat se té de que's procure la quietut, pau y benefici de aquella, per a que en ella sia sustentada la devotió y decoro al servey de Déu convenient.

27

Memorial dels consellers de Barcelona a Felip II sobre els problemes de Montserrat i la visita apostòlica. Barcelona, febrer de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

S.C.R.M.: Ab molts memorialis a V.M. donats per part de aquesta ciutat de Barcelona se ha deduhit y notificat los molts grans y notables agravis que los naturals y tots los poblats en los regnes y Corona de Aragó han rebut y reben cada dia per los abats y maiordoms y visitadors de la casa y monestir de N.S. de Montserrat, per ser com són dits abats, maiordoms y visitadors la mateixa part y los que ab totes les vies possibles procuren traure y expellir tots los naturals de dita Corona de Aragó de la casa y monestir, per estar ells a soles y los de sa natió ab tot lo domini y sens temor que per ningú puguen ser descoberts y palesats los mals y danys que de quiscun dia donen y causan a dit monastir usurpant-se los béns, rendes y amoluments de aquella en tant que si per V.M. no y és degudament provehit se spera en breu temps la total ruina y perditíó de aquella casa y per aquest efecte perque V.M. no entenga llurs designes y mal regiment de dita casa, han procurat y procuren per totes les vies a ells possibles desviar que no tinga efecte ni se fassa la visita per Sa Sanctedat comesa y

manada fer-se a petició de V.M., la qual ab molt gran desij esperaven y speren los pobres religiosos de la Corona de Aragó, confiats que ab ella seran remediats dels maltractes y oppressions los són fets y fan de cada dia, entenent y sabent V.M. la veritat del que passa, y ab sta speransa y confiansa han stat fins assí dissimulant y patint grans treballs, en tant que cada dia venen a perdre les vides, y es veritat que dins spay de un any y vuyt mesos que ha que dura sta pretentió són morts sinch monjos cathalans y un italià, lo que ha causat gran spant a tots los demás que restan, y a llurs parents gran sentiment, y senyaladament la mort de fra Jaume Pasqual, que morí lo primer divendres de quaresma [16 de febrer] lo qual après de haver dinat en la enfermeria y ab poca indisposició le prengué gran mal y fonch de tal manera que per molta diligentia se donassen no y fou a temps la extremaunció, y dels catalans malalts que en dit temps són entrats en la enfermeria quasi la major part són morts y molt al contrari, que havent-y entrats castellans molts no ha mort quasi ningú, per lo qual per alguns senyals que après la mort de dit fra Jaume Pasqual se mostraren en sa persona se té suspita y alguna evidentia fahedora, insistent y demanat se fassa per la via ordinària, lo qual serie fer jutges a la part, y perque V.M. no entenga la veritat ni sàpiga los mals y danys que han causat y causan en dita casa y monestir, y per dit effecte es anat en aqueixa cort fra Andrés de Sant Román, lo qual es lo principal y lo qui més mal y dany ha donat y dóna a dita casa, y que més diners y béns del dit monestir té usurpats, que després que posaren los bassins y mandes per tots los regnes de Castella y del procehit del jubileu que V.M. feu mercè per la obra de la iglésia, ha de donar compte de més de dos cents milia ducats, y així per la dita raó y per son propi interès y que no se entenga la veritat ni haia de dar compte ni restituir lo que té usurpat y robat a dir monastir, procura per totes les vies y colors e fictions possibles desviar no se entenga la veritat ni's prosehesca en dita visita y per ço está en aqueixa cort gastant dels béns de dit monestir, que segons som informats passen de sis milia ducats, y tot per a destorbar dita exequió de dit breu o differir-la fins que tots los qui poden saber ses culpaes sien aniquilats, com de fet procuren aniquillar y fer-los preterir, procurant de llevar-los las vidas ab mals tractes o que deixen los hàbits y s'en vajan, y no contents de assó, sabent y entenent lo dit fra Andrés de Sant Román y lo abat y majordoms y altres que venint lo visitador se poria informar y traure a llum los danys y mals que han fets ab los donats de la casa que saben la veritat dels excessos que han fet y fan de quiscun dia, procuran traure dits donats de dit monastir trametent-los en Serdenya, Mallorca y altres parts loginques, perque no's pugan saber ni provar llurs maldats, oppressions, maltractes, agravis y robos que han fet y fant en dit monastir y de dits religiosos y vassalls de aquell.

Per les quals coses se enten, que si per vostra Magestat no y és ab la diligència y promptitut que se spera, provehint de degut remei, se seguiran en dita casa y monastir molts grans irreparables danys y perditíu de tots los pochs y pobres religiosos de dita Corona de Aragó, y finalment la total ruhina de dita casa y monastir, com solament tinguen ull lo abat y majordoms y ministres de robar y aprofitar-se y restar ab molta suma de diners, perque ab ells se pugan valer per a passar avant en sos mals intents com a la clara se veu, per ço que en lo corrent any an manllevat a censal dotze milia lliures o més, y per evitar majors inconvenients havem donada llarga rahó per nostre descàrrech al lloctinent general de V.M. notificant-li estos danys, agravis y desordes, a effecte que manàs posar-hi les mans per no venir a maiors inconvenients, informant-lo de tot llargament, conforme está instituit per la regla de

Sanct Benet, capítol 64, dient que si los vicis del abbat eren tals que's vinguessen a entendre fora del monastir, lo bisbe o los abats més propinchs, los vehins christians hy posen la mà y procuren de remediari-ho, de tal manera que lo servey de Déu vaja avant, y com assí no si haja fet ni provehit cosa alguna, no se spere remey sino de la mà de V.M., manant ab tot effecte se fasse y execute la visita per Sa Sanctedat provehida y manada haver per V.M., supplicam sia de son real servey dar lo remey qual de mà de Vostra Magestat se spera.

28

Carta dels consellers de Barcelona al duc de Sessa perquè impedeixi que passi la visita apostòlica de Montserrat fra Plàcid de Salinas. Barcelona, abril de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Ill. M. Señor el señor don Anthon de Cardona, duch de Sessa y de Soma.

Illustrísimo señor: Entenent esta ciutat així los desordes e inquietuts que passen en lo monestir y casa de N.S. de Montserrat, per lo que los monjos castellans ab diversos medis y oppressions molt grans han treballat y treballen acabar de traure de dita casa als naturals de aquest principat e Corona de Aragó com la mala administratió de les rendes de dita casa, per obviar a tant gran mal y per safister a la obligatió de nostre càrrech, axí nostres predecessors com nosaltres ab diverses nostres y ab diversos memorials ne havem dada rahó a Sa Magestat y suplicat fos de son real servey manar-ho remediari, per lo qual fou servit S.M. scriure en Roma y haver un breu comés al bisbe de Leyda, don Benito de Toco, persona de la qualitat sab V.III. y del qual se poria sperar tant bon succés, en demés per ser stat abat de dita casa; lo que entenent los frares castellans, endemés frare Andrés de Sant Romà, que vui a esta causa resideix aquí en Cort de Sa Magestat, y tement lo succés de dita visita, han procurat ab diversos medis obviar que aquella no's fes y que lo breu de dita visita fos comés a fra Plácido Salines, que fou General de dita religió, lo qual es cert no pot ni deu fer dita visita, per lo que ab aquella les particulars y les més queixes se enten dar contra dit fra Salines per moltes y diverses causes, les quals ab memorial se dedueixen a Sa Magestat, lo qual comunicarà ab V.S. Ill. lo dit Bernat Monjo, y havem per ço suplicat a Sa Magestat que sie de son real servey manar dar orde, com dita visita no sie feta per dit fra Salines, sino per el dit bisbe de Leyda o altra persona de qualitat, que no sie natural de Castella, per llevar tota mena de suspites. E perque som certs quant affectadament desija V.S.III. lo bé y augment de dita casa de tanta devotió y que los naturals de esta terra, de la qual V.S.III. és tan bon natural, no sien tant opprimits ni llansats de dita casa, supplicam per ço a V.S.III. sie servit en manar afavorir y encaminar est negoci ab Sa Magestat, per a que la visita de dita casa no sie feta per dir fra Salinas, sino per lo dit bisbe de Leyda o per altra persona de qualitat, que no sie natural del regne de Castella, per lo que la principal questió és per las molt sobergeries han fetes y fan quiscun die los castellans als naturals de esta Coro-

na, y per moltes altres causes y rahons, les quals ab compliment deduirà dit Bernat Monjo y al qual acerca dites coses manarà dar plena fe y crehensa. En lo que per part nostra deduirà a V.S.III. E ultra lo servey que som certs se'n farà a Déu y en particular benefici a dita casa, nosaltres ho rebrem a singular gratia y mercè, quam la speram ab lo favor de V.S.III., la vida del qual Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y ab maiors stats prospere. De Barcelona a ... de abril MDLXXXIII. De V.II. molt certs y molt affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

29

Carta dels consellers de Barcelona al comte de Chinchón, perquè intercedeixi davant del rei perquè no passi la visita apostòlica a Montserrat l'exgeneral Plàcid de Salinas, sinó el bisbe de Lleida. Barcelona, abril de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Ill. señor el señor compte de Xinxón, thesorero general y del Consell de Sa Magestat.

Il·lustríssimo señor: Ab diverses nostres tenim scrit y supplicat a Sa Magestat fos de son real servey manar dar orde que la visita de la casa y monestir de N.S. de Montserrat se fes per lo bisbe de Leyda, don Benito de Toco, al qual Sa Sanctedat la havia comesa ab son breu, y a V.S. supplicat perquè fos servit intercedir ab Sa Magestat per lo mateix. E com sperant de die en die dita visita ne tingam entés que aquella seria stada comesa ab altre breu a fra Plàcido Salines, restam tots meravellats y scandalitzats, així perquè dit fra Salines [és] natural de Castella, per lo que les altercations y debats de dita casa són entre los naturals de Castella y los de esta Corona de Aragó, com per lo que en dita visita faedora, los demás e principals queixes se han de dar contra dit fra Salines per les moltes insolenties que feu quant era General de son orde y visità dita casa, llargament deduides ab memorial apart a Sa Magestat, per los quals no apar puga ni dega dit fra Salines fer dita visita, de la qual és cert ne exirien majors desordes del que ja avuy passen en dita casa. Als qual desijant donar nosaltres per nostre descàrrech, suplicam ab altra nostra a Sa Magestat sie de son real servey manar dar orde que dita visita no sie feta per dit fra Salines ni altre que sie del regne de Castella, sino per lo dit bisbe de Leyda o per altra persona de qualitat, qual es convinga, per lo bé de dita casa. E perquè som certs desija V.S. lo bé y augment de aquella y veure-la ab tota quietut, y assentada ab son degut orde la mala administració que se té ab les rendes de aquella casa, havem delliberat per ço scriure la present supplicant a V.S. sie servit voler encaminar y afavorir aquest negoci ab Sa Magestat, per a que dita visita no sie feta per dit fra Salines ni altre que sie del regne de Castella, sino per lo dit bisbe de Leyda o per altra persona de qualitat, qual més convé per a la quietut de dita casa, que lo donador d'esta, que's Bernat Monjo, lo qual sols a dita causa tenim tramés a S.M. ho recordarà e solicitarà a V.S.E. ultra

lo servey tant gran som certs se'n farà a Déu per lo benefici tant gran que ne resultarà a dita casa, nosaltres d'altra part ho rebrem a singular gratia y mercè, qual la speram de V.S. la vida de la qual Nostre Senyor per molts anys ab salut y ab maiors stats y càrrechs prospere, com desigem. De Barcelona a ... abril MDLXXXIIII. De V.S.II. molt certs y affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

Altres lletres al regent Terça, del Suprem, i al secretari Gasol, del rei.

30

Instrucció del consellers de Barcelona per a Bernat Monjo. Barcelona, abril de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Memorial e instrucció fet per los magnífichs Consellers a mossèn Bernat Monjo, lo qual per orde de dits señors Consellers va tramés per dar y presentar a Sa Magestat unes lletres de dits Consellers.

Primerament essent arribat en cort de Sa Magestat tractarà y comunicarà en la hora mateixa ab Agostí Forés, que sta en casa del secretari Gassol y li darà la lletra que los señors Consellers li scriuen y ab ell procurarà ab tota diligencia y secret possible dar en las mans propries de Sa Magestat la lletra dels dits Consellers, y dant-li aquella dirà de paraula: S.C.R.M. los Consellers de la sua ciutat de Barcelona supliquen a V.R. Magestat sia de son real servey fer-los gratia y mercè de voler llegir aquestes lletres y manar dar orde sia promptament despedit, y si acàs no se li darà hora ni lloch per a presentar dites lletres a Sa Magestat, procurarà en cercar avinentesa per donar dita lletra anant o venint de missa, y donada aquella, solicitarà y sperarà resposta, y de quiscun die donarà avis del que ell veurà y entindrà.

Les lletres se'n aporta per a illustríssimo señor compte de Xinxón, de Terça y secretari Gassol, les darà en son car y lloch que li aparega que convinga dar aquelles.

31

Carta dels consellers de Barcelona al bisbe de Lleida sobre la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 11 de maig de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al illustríssim y Rev. Señor el señor bisbe de Leyda.

Illustríssim y reverendíssim señor: Per tractar y comunicar ab V.S. Illustríssima alguns negocis occurrents e fahents per lo bé del monestir de N.S. de Montserrat, los quals té necessitat esta ciutat se deduescan a V.S.II. per a que en la visita fahedora

per V.S.II. del dit monestir y casa se done aquell remey y assiento qual la necessitat y qualitat del negoci demana, havem delliberat trametre los magnífichs M. Miquel Bastida, ciutadà, y M. Joan Rafel Masnovell, advocat de la present casa, als quals V.S.II. manarà dar plena fe y crehensa en tot lo que de part d'esta ciutat y nostra deduhiran y explicaran a V.S.II. E per quant los negocis occorren y passen en lo monestir de N.S. de Montserrat necessiten de prompte remey, suplicam per ço, com ab altra nostra tenim scrit y suplicat a V.S.II., sie servit quant prest possible li sie, voler-se sforsar en venir a la present ciutat per posar en aquella lo degut orde y assiento, qual som certs se podran posar ab la presentia y auctoritat de V.S.II., la vida de la qual Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y en maiors dignitats prospere. De Barcelona a XI de maig MDLXXXIII.

De V.S.II. molt certs y affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

32

Acord del Consell de Cent referent a la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 13 de juny de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 92r.

Convocat y congregat lo Consell de Trentasis en la forma acostumada dins la gran sala de les cases del honorable Consell ... fonch proposat per los magnífichs concellers ... per quant de molts anys a esta part sta la renda y administratió de la casa de N.S. de Montserrat molt mal administrada, y en aquella se sien seguits molts desordes y scàndols en molt gran dany y perjudici de la molta devotió es en dita casa, e de altra part se són fets e fan molt grans y molt notoris agravis y oppressions per los frares castellans del monestir de N.S. de Montserrat als frares naturals de esta Corona, per lo que entenen-ho ja los consellers dels anys passats procuraren dar-ne rahó, així al llochtinent de Sa Magestat y al abat de dit monestir, per lo que Sa Magestat y Sa Sanctedat son stats servits manar lo bisbe de Leyda a visitar y reformar dita casa, y vuy stà visitant y reformant aquella devant del qual ja per part de la present ciutat y per los diputats del General són estades donades algunes quexes y memorials dels desordes que són y passen en dita casa, sperant de aquelles lo degut remey. E perque dites coses són de importància y necessite molt lo present concell ne tinga plena notícia o proposaren en lo present concell per a que per sa part se fasse lo que fer se puga y dega per lo bé y augment de dita casa y sublevatió dels agravis y oppressions fetes als dits naturals d'esta Corona.

Acord del Consell de Cent sobre la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 24 de juliol de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 111r-v.

Lo present Consell de Cent ... entenent les proposicions per los magnífichs consellers en aquella fetes, feu les delliberacions y conclusions següents... E quant el que es stat proposat en virtud de la delliberació del consell ordinari celebrat el XIII de juny propassat: [Segueix el text del document anterior, núm.32].

E dit Consell fent delliberatió y conclusió que sien el.legides vuyt persones del present Consell, ço es, dues de quiscun stament, les quals juntament ab los magnífichs senyors consellers fassen totes les diligenties necessàries que'ls apareixerà convinguen fer per a la bona directió del progrés y conclusió de dit negoci y pugan enviar qualsevol embaxador o altra persona o scriure al monestir de N.S. de Montserrat y al reverent visitador de dita casa y a aquell donar y presentar qualsevol memorials que a la ciutat convinga donar y presentar, a fi y efecte se puguen sublevar los catalans y naturals d'esta Corona de les oppressions que en dita casa se'ls fan y se'ls són stades fetes y procurar se done conclusió a la dita visita y a dita causa pugem despendre lo que sie necessari, axí de compte ordinari com extraordinari, per ser dites coses concernent a la conservatió y defensa dels privilegis, llibertats y prerrogatives d'esta ciutat y Principat y de aquells sien spedides les cautheles necessàries, entenent però que per la present comissió no pugan dits señors consellers y vuytena trametre ni enviar embaxador algú en Roma ni en Cort de Sa Magestat, fins que altrament per lo present Consell sie delliberat altra cosa. E procehint a electió de dites vuyt persones foren el.legides per via de scrutini, ço és, per lo stament dels honorables ciutadans y militars, Galceran Chaors, militar, Miguel Bastida, ciutadà; mercaders, Simon Canyet, Montserrat Llavaneres; artistes, Pere Mambla, notari de Barcelona, Gaspar Massaguer, cirurgià; menestrals, Antoni Griells, barreter, Joan Serra, mercer.

Acord del Consell de Cent, del 2 d'agost de 1584, referent a la visita apostòlica de Montserrat.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 118r.

Los M.S. Consellers, lo ters absent de la present ciutat y la major part de la vuytena ... delliberaren que lo memorial s'és ordenat per a presentar al R. Bisbe de

Lleyda, visitador del monestir de N.S. de Montserrat, y en presentia de tots llegendis, sie tramés y presentat a dit reverent visitador, afegint en lo fin d'ell, per quant ha entés la ciutat que en poder de molts religiosos castellans de dita casa, se són trobats diversos pedrenyals y molts de aquells armats y parats ab pilotes, del que esta ciutat n'és restada molt scandalitzada, per lo que es pot pensar algún mal ànimo y mal intent d'ells, dels quals se deurie Sa Señoria assegurar a dita causa, que per ço, per a la seguretat y quietut de la persona de Sa Señoria y per a la bona directió y conclusió de dita visita y guarda de dita casa tindrà necessitat se li ofereix aquella prompte y se li enviarà la gent que a dita causa serà necessària y fer tot lo que més avant convinga per al descans y quietut de Sa Señoria.

35

Acord del Consell de Cent referent a la visita apostòlica de Montserrat, del 3 d'agost de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 118r-v.

Los magnífichs consellers tots sinch y la vuytena elegida per lo Conçell de Cent jurats, últimament celebrat, mossèn Pere Mambla, notari de Barcelona absent, aiuntats ... per los negocis de la casa y monestir de Montserrat, per quant acerca del dubte proposat si en virtut de la delliberatió feta per lo Consell de Cent jurats últimament celebrat podie o no dita vuytena trametre al visitador que és a Montserrat hu dels magnífichs consellers y hagut lo vot y parer dels magnífichs misser Miquel Ça Rovira, misser Joan Rafel Masnovell i misser Francesc Ferrer, advocats de la present casa, los quals tots conformes, oida la delliberatió del dit Consell són estats de parer podrien trametre conseller a dit reverent visitador; feren per ço delliberatió y conclusió que per millor directió de la visita que fa vuy lo reverent de Lleyda en lo monestir de N.S. de Montserrat, vage allí lo magnífich senyor conseller segon, acompanyat com és de raó y degut a son càrrech, ab les persones que millor li apparrà que li convinguen y particularment misser Masnovell, advocat de la present casa, al dit monestir de Montserrat, ab lletra de crehensa dels magnífichs consellers per a dit bisbe, al qual presentarà los memorialis que ahir se delliberà que li fossen presentats y de paraula li diga e deduesca lo més avant conixerà convinga per la directió de dit negoci. E més li offeresca per part d'esta ciutat, que si per la directió y conclusió de dita visita y seguretat de sa persona tindrà necessitat del favor d'esta ciutat, que a dita causa se li trametrà la gent necessària, la qual guardarà sa persona y esta casa y lo que més avant convinga per lo bé de aquella y en particular si mester serà li offeresca la assistència de la persona de dit magnífich conseller, y que a dita causa per los gastos sien girats cent ducats a Rovira, correu de la present ciutat y de aquelles expedides les cautheles necessàries del compte ordinari o del extraordinari y que dit correu ne hage a dar compte al rational.

Carta i memorial del Consell de Cent per al bisbe Benet de Tocco. Barcelona, 3 d'agost de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Al Il. y Rev. Señor el señor bisbe de Leyda en Montserrat.

Il. y Rev. Señor: Per comunicar y deduir a V.S.II. algunes coses molt conferents per a la bona direcció y conclusió de la visita de aqueixa santa casa va tramés per part d'esta ciutat y nostra, lo senyor Francesc de Corbera y de Gualbes, conseller segon, el qual en tot lo que de part d'esta ciutat y nostra deduirà y explicarà a V.S.II. serà servit dar-li plena fe y crehensa. E N.S. la Il. y Rev. Persona de V.S. per molts anys ab salut conserve y en maiors dignitats prospere. De Barcelona, a tres d'agost MDLXXXIII. De V.S.II. y Rev. Molt certs y molt affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

MEMORIAL

III. y Rev. Señor: Ara que estos dies propassats als magnífichs Consellers d'esta ciutat de Barcelona, que la qualitat del negoci que V.S.II. té entre mans en la visita que vuy fa en lo monestir de Montserrat requeria s'en donàs part al Consell de Cent de la present ciutat, perque entenent lo stat e importància de dit negoci deslberàs lo que més convingés al servey de Déu y de aqueixa santa casa de Montserrat y als monjos naturals y altres de la present ciutat, y de tots los del present Principat de Catalunya, lo qual desijant veure dita visita a sa deguda conclusió ha donada comissió libera als magnífichs consellers y vuyt persones de dit Consell per a supplicar a V.S.II. la deguda speditió de dita visita, als quals per exequió de dita delliberatió ha aparegut que per lo magnífich señor Francesc de Corbera y de Gualbes, conseller segon de dita ciutat, se supplicàs a V.S.II. manàs degudament provehir en los caps del present memorial.

I. Primerament, com entre les altres coses que la ciutat de Barcelona ha deduides a Sa Magestat y a V.S.II. ab particulars memorials és la mala administratió de les temporalitats de la dita casa de Montserrat, com se pretenga que los ministes d'ella ho administren com seria menester, per lo qual no solament convé y és necessari que's prenguen los comptes de dita casa, sino que les persones qui es pondran sien hàbils y no suspectes, y que se hajen ab tota diligència en regonexer aquells, se suplica per ço a V.S.II. sia servit donar lloch que en lo prendre de dits comptes entrevinguen dues o tres persones layques, hàbils y expertes, les que per aquest effecte s'assenyalaran, per quant assó apar que és lo que molt ... [incomplet]

Acord dels consellers de Barcelona per donar poders al conseller segon que envien a Montserrat. Barcelona, 6 d'agost de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 119r.

Los magnífichs consellers, lo quart absent y tots los de la vuytena per lo Consell de Cent ellegida per a los negocis del monestir de N.S. de Montserrat aiuntats dins la casa del señor conseller en cap ... feren delliberatió y conclusió per quant de l'anada ha de fer lo señor conseller segon a Montserrat per los negocis de la visita de dita casa s'spera molt gran bé per a la directió d'aquella y molt gran servey a Sa Magestat y de son lloctinent general, que per ço en la hora mateixa partesca per a Montserrat dit señor conseller y allí done y presente a dit señor bisbe los memorial que se han ja delliberat que se li presenten y si alguna cosa més avant allí occorrerà que dir, axí de paraules com de scrits, al dit señor bisbe, puga el dit señor conseller presentar qualsevol scriptures y de aquelles fer llevar qualsevol actes, y que als memorial que se delliberà a tres del corrent se presentassen al señor bisbe se affige lo darrer capítol que en dit memorial se ha assentat aserca de la suspentió del dit abat del dit monestir y del que allí haurà de fer y dels actes y diligències que allí occorran o fasse ab consell del magnífich Masnovell y de mossèn Bastida, ciutadà.

Acords dels consellers de Barcelona referents a la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 31 d'agost de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 127r.

Los magnífichs consellers y vuytena ... delliberaren que lo compte dat per Melchior Riera, correu, lo qual puja cent cinquanta lliures, devuyt sous y vuyt per despeses per ell fetes en la anada que lo magnífich conseller segon ab sa companya ha feta en lo monestir de N.S. de Montserrat per a parlar ab lo Rev. Bisbe de Lleyda, visitador de dita casa, vist y examinat dit compte per lo scriva del Rational sie pagat del compte extraordinari, conforme delliberà lo Consell de Cent jurats.

Los magnífichs consellers, lo segon y ters absents, y la major part de la vuytena elegida per lo Consell de Cent per als negocis de la visita del monestir de Montserrat ... delliberaren que la lletra per a Sa Magestat, que assí es llegida, y lo memorial que ab ella ha de anar a Sa Magestat y assí llegit, sie copiat y enviat a Sa Magestat, habilitat primer dit memorial y orde dels capítols de aquell, sustantia no mudada.

Acord del Consell de Cent sobre el pagament de les despeses fetes per Bernat Monjo, enviat a Madrid per assumptes de la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 15 de setembre de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 133r.

Los magnífichs consellers, lo quart y quint absents, y la maior part de la vuytena per lo Consell de Cent elegida per a negocis de la visita de la casa y monestir de N.S. de Montserrat feren delliberatió y conclusió que a Bernat Monjo, negociant, lo qual ja a XX de mars passat fou tramés per los señors consellers en cort de Sa Magestat a portar lletres dels magnífichs consellers per a Sa Magestat, per a procurar y solicitar la visita del dit monestir, après de la qual tramesa és arribat lo breu de aquella, en la qual anada es stat per espay de tres mesos o cerca, insegint en asó lo vot y parer dels magnífichs mossèn Joan Rafael Masnovell, lo qual en assó és stat expressament consultat en presentia dels dits señors consellers y vuytena, a causa del dupte que és stat fet y mogut, ço és: si los dits señors consellers y vuytena podien o no deslberar se pagassen dites despeses, sien pagades cent liures, de les quals haia de tornar seixanta liures a mossèn Bernat Domènech, receptor de pes del rey, les quals per pòlisa dels magnífichs consellers li foren bestretes per dit Domènech, y de aquelles sien despedides les cautheles necessàries del compte ordinari o extraordinari, del qual se acordaren de pagar les despeses que se fan en dites anades.

Acord del Consell de Cent per a trametre a Macià Rabassa a Madrid com a enviat del mateix Consell per als afers de la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 17 de setembre de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 135r.

Los magnífichs consellers, lo segon y quart absents, y la vuytena elegida per lo Consell de Cent jurats per los negocis del monestir de N.S. de Montserrat, mossèn Montserrat Llavaneres de dita vuytena absent, aiuntats dins la instàntia nova del Consell de dita ciutat, per quant lo desobreposat que comptaven quinse del corrent fou fet dubte en lo present consell si ab la comissió y facultat a dits magnífichs consellers y vuytena concedida per el dit Consell tenien facultat [de] poder o no de trametre en Cort de Sa Magestat persona alguna, per lo que ab dita delliberatió del consell se prohibeix expressament que no's puga trametres embaixador en Roma ni

en Cort, y axí fou lexat a maior deslberatió per al dia de vuy. E per quant segons digueren y pretengueren los de dita vuytena noy hauria causa ni raó per a fer dit dubte, per lo que dita deslberatió sols prohibeix no trametre embaixador, e per quant s'entén que dins un mes y mig acabe lo abat de Montserrat son temps de la sua abadia y los castellans procuren que vinga lo General de lur Orde, abans de acabar-se la visita de dita casa, per a fer nova electió de abat, y que lo señor bisbe de Leyda ha ja tramés memorial o sumari de la dita visita a Sa Magestat ab lo qual memorial se té per cert se farà la resolutió de dita visita, així necessite en gran manera vaia promptament persona certa y de confiança per a portar y dar les lletres d'esta ciutat a Sa Magestat y solicite la resposta y resolutió en los capitols que ab memorial se supliquen a Sa Magestat molt conformes per a la bona directió y conclusió de dita visita y és molt cert per la voluntat e intentió del dit Consell no fou prohibit, com tampoch no prohibeix que no's puguen trametre en Cort les lletres necessàries per a la bona directió del dit negoci per persona segura y de confiança, feren per ço y altrament deliberatió y conclusió, que les lletres de la present ciutat que s'an de trametre en cort de Sa Magestat sien trameses per persona certa y de confiança a dita causa alegidora. E immediatament per executió de la dita deslberatió elegiren y anomenaren Macià Rabassa de Leyda, attés maiorment que ja altra volta en lo any passat fou tramés en Cort per lo mateix negoci lo dit Rabassa, lo qual se hagué ab molta diligència y cuydado, y al qual Rabassa per sos treballs, dietes, gastos y despeses sien donats y pagats, ço és, per lo anar y tornar, que serà sols vint y quatre dies, a raó de deu rals lo dia, y per lo temps que restarà y residirà en Cort a raó sis reals lo dia, ab que no pugue star en Cort fins a sis de nobembre proper vinent a despeses de la ciutat, lo qual Rabassa ni per remunerations, gastos ni despeses no puga demanar ni haver res més del que desús és taxat.

Més deslberaren, que per portar les letres de la dita ciutat van al bisbe de Lleyda, visitador de dita casa, y per a tractar ab ell los negocis occorrents sia tramés lo síndich o sotsíndich de la present ciutat, aquell és a saber dels dits dos que volran y elegiran dits magnífichs concellers.

41

Acord dels consellers de Barcelona sobre el que s'ha de dir al visitador de Montserrat. Barcelona, 13 d'octubre de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 146r.

Los dits magnífichs consellers, lo quart y quint absents, y la major part de la vuytena elegida per lo Consell de Cent per als negocis occorrents en lo monestir y casa de N.S. de Montserrat feren deslberatió y conclusió que sie respost al Rev. bisbe de Leyda, visitador de dit monestir de Montserrat, a la que d'ell havien rebuda los consellers en crehensa del síndich y sotsíndich de la present ciutat, lo qual sia tramés a dita causa y s'en aporte còpia de la lletra que los magnífichs señors consellers

han escrita a Sa Magestat y tramesa per Rabassa, notari, la qual mostrarà y donarà a dit Reverendíssim de Leyda y al síndich o sotsíndich, y vage en Masnovell y que los magnífichs consellers ab lo dit Masnovell executen y fassen lo memorial o instrucció per a dit síndich o sotsíndich de lo que se ha de dir al reverendíssim de Lleyda, y que llevonces fet sie dit memorial e instrucció, se referesca en lo present Consell.

42

Acord del Consell de Cent sobre la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 16 d'octubre de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 148 v.

Los señors magnífichs consellers, lo terç y quart absents, y la major part de la vuytena dels negocis de la casa de N.S. de Montserrat convocats y congregats en la casa del consell de trenta feren en y sobre la propositió feta per los dits señors consellers las deliberacions y conclusions següents:

E primo, legida e entesa una scriptura o memorial trallat acerca del negoci de la visita de la casa del monestir de Montserrat feren delliberatió y conclusió que sie presentada dita scriptura conforme es stada ordenada al Il. y Rev. señor bisbe de Leyda com a visitador apostòlich.

Item, deslliberaren que en companyia de mossèn Rafel Masnovell lo qual y està deslliurat que vaja a la dita casa de Montserrat y presente dita scriptura, vaja en sa companyia mossèn Joan M. Cellers, notari y sotsíndich de la present ciutat, lo qual lleve acte de la presentatió de dita scriptura, y que per ara sien donades y resten a bon compte al dit sotsíndich per les despeses fahedores a causa de dita etc.

43

Carta del consellers de Barcelona al bisbe Benet de Tocco enviant-li a Joan Rafel Masnovell perquè l'informi de paraula. Barcelona, 17 d'octubre de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

Il. y R. Senyor: Desde la primera hora que per part d'esta ciutat se solicita la visita d'aquest monestir de N.S. de Montserrat se tingué molt gran y particular compte y cuydado se cometés lo breu de aquella a V.S.Ill. per lo que havem sempre tingut

gran confiança que sols ab la intervenció y auctoritat de V.S.III. com a selòs del bé y augment de la devotió de dita casa serie aquella ab tota rectitut y justitia aquietada y assentada y los monjos agraviats d'esta Corona desagraviats en ses queixes y antenen après que per alguns se procura en destorbar que dit breu no fos remés a V.S.III., se feren per esta ciutat totes les diligènties possibles així en Roma com ab Sa Magestat y per a que la presentatió de dit breu se fes a V.S.II., deduint ab diverses nostres memorials y lletres y homens propis les qualitats y rares parts que militen y concorren ab V.S.III. y així havent-nos Sa Magestat feta la mercè, en adherir ab lo qual li suplicarem, pare poria mal cas?no si regratiassem la mercè no's té feta, y així sols a dita causa y per a que sie servit voler Sa Magestat manar dar orde se provehesca en los caps que el memorial de part que se li tramet, havem tramés home propi a Sa Magestat com ab compliment pora V.S.III. veure, ab la còpia de la lletra y memorial que havem tramés a Sa Magestat, que van ab la present; per ont pot V.S.III.estar molt descansat, que per part d'esta ciutat y nostre no s'han dat queixes algunes davant Sa Sanctedat ni a Sa Magestat, com no's significa V.S.III. ab la que de vint y sinc del passat tenim rebuda; per ço y per comunicar alguns negocis que al present ocorren per a la bona directió de dita visita y quietut dels monjos naturals d'estos regnes, trametrem a V.S.III. lo magnífich mossèn Joan Raffel Masnovell, advocat de esta ciutat, al qual en tot lo que per part d'esta ciutat y nostra deduhirà y explicarà a vostre senyoria III. serà servit manar dar-li plena fe y crehensa. E nostre Señor la Illustríssima y reverendíssima persona de V.S. per molts anys ab salut conserve y en majors dignitats prospere. De Barcelona, a XVII de octubre MDLXXXIII. De V.S.III. y reverendíssima molt certs y molt affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

44

Carta dels consellers de Barcelona al rei perquè ordeni al visitador apostòlic de Montserrat que no procedeixi a l'elecció d'abat de Montserrat fins després d'acabada la visita. Barcelona, 24 d'octubre de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 63 (1582-84).

A la S.C. real Magestat el rey nostre senyor.

Sacra Catòlica Real Magestat: Entre les altres mercès que per part d'esta ciutat havem a V.M. suplicat ab la última que sobre lo bon redrés del monestir de N.S. de Montserrat y bona directió de la visita fa en ell lo bisbe de Lleyda, havem escrita e suplicat a V.M. sie servit manar que durant la visita no's fassa electió de abbat perque no s'elegís algú dels inculpats en dita visita y no se hagués de privar, y per altres molts inconvenients que de aquí resultarian, los quals serian molt bastants a imperdir lo bon fi de dita visita y lo redrés de aquella casa que V.M. desija y nosaltres ab molta rahó, que essent acabat lo temps del abbat que vuy és, suspenga la dita electió de abbat, y que entretant sie per dit visitador apostòlich elegit un president en dit

monestir, lo qual sia tal que convinga al bon govern de dita casa, y perque podrie ser que fent-se electió per a president de alguna persona que fos inculpada de delictes en dita visita, se impedís la dita visita procurant no's rebés les informacions y testimonis que resten per a rebre, que són molt importants per a entendre's la veritat, com convé, lo que seria gran dany y d'aquí neixerien molts altres y se sia entés que las majors y més principals queixes que se són donades són contra del abbat que vuy és fra Andrés de Intriago y contra los majordoms major y menor, també contra del prior major com S.M. podrà millor entendre de dit visitador y serà grandíssim dany que ningú dels deduits ni altra algú dels imputats y inculpats a dita visita sia president ni tinga càrrech de majordom major ni menor, per les causas sobreditas. Suplicam per ço a S.M. sie servit manar a dit visitador, que passat lo temps de la administratió del abbat que vuy és, fassa president y majordoms en dit monestir, fent nominatió de altres persones, ço és, no anomenar ni lo dit abbat que vuy és, ni ningú de dits majordoms ni dit prior major, ni altre algú dels dits inculpats en la dita visita y que tinga molt gran compte de anomenar personas molt benemèritas y de molta integritat y religió y tals que governant bé lo dit monestir no impidescan la dita visita, ans bé fassan com millor tinga son degut efecte, que a més que ab açó serà més Nostre Señor servit en dita casa, nosaltres per lo que desijam la bona conservatió de dit monestir ho rebrem a singular gratia y mercè, qual la speram de V.M. la real persona e vida del qual Nostre Señor per molts anys ab salut conserve y ab augment de maiors regnes y senyories prospere, com per nosaltres sos fidelíssims vassalls és desitjat. D'esta sua ciutat de Barcelona, a XXIII de octubre MDLXXXIII. De V.S.C.R. Magestat humils súbdits y vassalls, qui les reals mans d'aquella besen. Los Concellers de Barcelona.

45

Acord del Consell de Cent sobre enviar a Montserrat dues persones que assisteixin a l'elecció del president de Montserrat. Barcelona, 2 de novembre de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), f. 153r.

Los magnífichs senyors consellers, lo terç y quint defuncs y la major part de la vuytena dels negocis del monestir de N.S. de Montserrat convocats y congregats en la casa del M.C. quart y en la cambra en la qual stà malalt de puagre, situades en lo carrer Condal, entesa la propositió feta per dits M.S. Consellers en y sobre aquella feren deliberatió y conclusió següent:

Primo, entesa la lletra que ha fet mossèn Rabassa de la Cort de Sa Magestat a mossèn Miquel Bastida acerca dels negocis del dit monestir de Montserrat y algunes altres lletres conferents per dit negoci, e legides aquelles y que lo temps de l'abbat de dit monestir de Montserrat se acabe a sis de present, y convindria molt que per

part de la ciutat hi hagués algunes persones per la electió de president de dit monestir y altrament feren per ço les deslberations y conclusions següents: Que a dit monestir de N.S. de Montserrat vagen les persones que últimament anaren y ab aquelles un altra cavaller o ciutadà demés per lo negoci occorrent que tant importa, y que de açó particularment ne sie dada rahó al excelent señor loctinent general de Sa Magestat, supplicant-lo que scriga una lletra, y al reverent señor bisbe de Leyda, visitador del dit monestir de Montserrat, y així mateix se'n done rahó als señors deputats de Cathalunya, per hu que en nostre dit nom ... per lo mateix effecte alguna persona que convingue y que les persones que aniran puguen fer llevar los actes necessaris donant poder a les persones que aniran, de poder consultar als dits señors consellers y deputats, y per lo de consulta que vaje ab dites persones lo correu de la present ciutat qui porà anar y venir, y que per a les despeses que se hauran de fer per dita causa sien lliurades per ara a bon compte al discret Miquel Josep, notari y sotsíndich de la present ciutat sesanta lliures, les quals sien pagades del dit ordinari y extraordinari, per tractarse de coses de llibertats de la terra y per ço expedides les cauteles necessàries.

E procedint a la nominatió del cavaller y ciutadà que ha de anar. E més anant, elegiren y anomenaren al magnífich mossèn Joan Lloís Cornet, ciutadà de la present ciutat.

E més deslliberaren que per als dits mossèn Cornet y micer Rafel Joan Masnovell, qui es lo hu de las persones anaren últimament, sia feta lletra de crehensa per dits senyors consellers, dirigida al R. Señor bisbe de Leyda, visitador de dit monestir de N.S. de Montserrat.

46

Memorial dels monjos catalans de Montserrat, al president del Consell de Cent. Montserrat, 4 de novembre de 1584.

Cf. Dietari del Antich Consell Barceloni, V, Barcelona, 1896, 520-524.

«ILL. y R. SEÑOR»

En negoci tant important com es que v.s.ill. nos ha proposat, acerca del medi y modo ques podria tenir pera que entre los religiosos de aquesta casa de nostra señora de Montserrat hy hagues pau y quietut durable y verdadera, de manera que de ací avant no se innovassen les matexes, o, altres pijors inquietuts y dissensions que fins assi hy ha hagut y al present hy ha, nos pot ab facilitat donar la última resolució. Però per obeir a lo que v.s.ill. nos ha manat, que cada hu de nosaltros ab zel y llibertat sancta diga lo que sent; haventho encomanat primer molt de veres a nostre señor, tractat y comunicat entre nosaltros, havemnos concordat tots unànimes y conformes de dir nostre parer humilment, no perque entengan que v.s.ill. tinga necessitat de nostre consell, pus es tant gran la sua prudencia y tant admirable lo seu judici, quel nos pot donar a tots; sino pera descarregar nostres consciencies, y declarar y

descubrir a v.s.ill. nostre pit y voluntat zelosa del servey de Deu, y de la sua beneyta mare, en esta sancta casa de Montserrat en que vivim.

Primerament advertim a v.s.ill. que los señors consellers de Barcelona y diputats de Cathaluña, són la part formal instant aquesta visita, per respecte dels quals se és mogut sa Magestat a demanar a sa Sanctetat lo breu apostòlic en virtut del qual v.s.ill. visita de present aquesta casa de Montserrat, y ells són los qui han instat la exequitió de ell, y los que han fetes ses diligències ab sa Magestat quel enviàs, y ab v.s.ill. quel acceptàs: pera ques vessen y exissen a llum las cosas que dits señors havian deduides a sa Magestat y a v.s.ill. en sos memorialis; y axí apar ésser necessari que ab ells com ab part agent principal, se consulten y tracten aquestos medis de pau, per a més religió y servey de Déu en aquest santuari, perque de altra manera serà no fer res, pus és cosa certa que mes que nosaltros nos concertem, no callaran dits señors, ni lexaran de proseguir son intent y pretensió (com ja ho han dit moltes voltes) fins a que si proveesca de sanct y perpetuo remey. Pero perque v.s.ill. entenga nostre parer acerca dels medis ques poden pendre pera que hy haja perpetua pau y religió en aquest monestir, diem quens apar haverhy dos medis tant solament, y són los següents.

Lo primer és, que si del procés de esta visita resulta y consta, que los religiosos naturals de aquesta corona tenen la culpa de aquestes revoltes, y per causa nostra dexa de haver pau y religió monàstica en aquest santuari, que v.s.ill. nos castic ab rigor; y si aparexerà que restant ací nosaltres, havem de perturbar aquesta pau y religió de tots tant desijada, que v.s.ill. nos don llicencia per a que nos ne anem ahont pugam servir a nostre señor y a la sua mare beneyta ab més quietut que fins assí, que tots ho farem de bona gana, solament los pares Castellans tinguen la pau que diuen que desijen, de la qual serà impossible gozar estant en nostra companyia, perquè sempre nos recelarem y guardarem los uns dels altres. Ells sempre sospitaran que tractam alguna cosa contra ells, y nosaltros sempre tindrem temor de ques voldran venjar de les coses passades, com ne havem vist alguns exemplars, que són estats castigats gravement los qui en altro temps han tocat en aquesta matexa matèria, y encara nos voldran fer nous agravis, o, llevarnos alguns falsos testimonis, y axí poc a poc se anirà encenent altro foc major que lo que ara hy ha en casa y molt més difficultós de apagar quel present, y que apar nos podrà remediar sinó ab algun escàndol, perquè les nafres quant son més velles, encarniçades, o, sobresanades, poden més, y són quasi incurables y irremediabls, y qui tant de temps ha perseverat en fernos agravy, ab facilitat se tornarà a ses antigues costums y manyas: y si ara que v.s.ill. està en casa, se atrevexen a dir: «irse an los huespedes y comeremos el gallo» (que son amenazas de rancor y odi intrínsec quens tenen per haver demanada justícia av.s.ill.), no tenint après quilis vaja a la mà, faran quant sels antojara, molt millor que ara ho diuen. Pero donantnos v.s.ill. llicència per anarnosne, ni ells tindran que recelare de nosaltros, ni nosaltros que guardarnos de ells. Y no faltarà qui per amor y reverència de Déu nos ampararà y acullirà, pus acostuma esta terra de recullir als religiosos estranys; y ab asso se llevaran molts inconvenients ques podrian seguir de restar nosaltros ací ab ells, o, de anar a viure entre ells a Castella. Aquest medi y remey par aspre, difficultós, y encara perillós per la repugnancia y contradicció que hy ha de haver de part de la ciutat de Barcelona y encara de tota la Corona de Aragó, que no podran sufrir que nosaltros que som naturals, siam expellits de nostra casa y que resten en ella señors los estranys; y per esta causa se dóna lo segon medi que apar més fàcil, y més conforme a lo divi y natural, y és més eficaz per a la perpètua

pau y religió monàstica de esta casa, y és: Que hisquen de ella los castellans, y sen vagen a viure en Castella; y assé és conforme al consell y desig de S. Pau que diu, *Utinam abscondantur qui vos conturbant*. Plagués al señor que fossen arrancats de socarrel los qui son la causa de vostres inquietuts. Y axí seria molt bé fer entre los religiosos de aquesta casa, una sancta divisió com entre Jacob y Laban, per a que de ella hisqués una perpètua pau y perfecta religió, com la hy ha en molts monestirs de Catalunya. De aquest remey usa nostre señor pera fer cessar lo edifici de la torre de Babylonia, que en dividint les llengues dels edificadors cessa aquí matex aquella fàbrica y superbo edifici. Axí dividint y apartant v.s.ill. als pares Castellans de nosaltros, cessaria aquí matex lo superbo edifici y altes torres de odis y passions que edifica lo dimoni en les ànimes de alguns en qui regna. De aquest matex medi usa nostre Redemptor venint en aquest món, com ho diu ell matex, *Non veni pacem mittere sed gladium: veni enim separare*, &. Axí apar que deu v.s.ill. apartar los castellans de nostra companyia, y ab aquesta divisió y divorci no sols esta casa, més encara tot lo regne, restaran en perfecta pau y consolació, com moltes persones spirituals, doctes y principals molt temps ha queu diuen. Ab aquest medi cessan totas las queixas de la ciutat de Barcelona y dels señors diputats y de tots nosaltres. Aquest medi desijaren y sospiraren los religiosos antics de esta casa, qui foren com uns patriarches de religió. Ab aquest medi se llevaran totas las occasions y motius que podrien portar esta casa a semblant o pijor estat del en què ara està, y ab aquest conclouen les llargues dissensions que hy ha hagut en esta casa després que los castellans entraren en ella. Y pus los naturals de esta corona no van a Castella a alterarlos sos monastirs, no sera molt quens dexen estar en pau en aquesta casa, que esta en nostra pàtria, y se sustenta ab les charitats y rendes de ella, que no faltaran religiosos de esta corona qui la regiran y governaran axí en lo spiritual com en lo temporal tant bé com qualsevulla dels castellans, com se és vist en los pocs prelats de esta corona qui la han governada: y com se trobaren aquells, sen hagueren trobats molts més, sils haguessen volguts pendre. Però perquè esta casa no restàs sola, rebrem molt señalada mercè en que v.s.ill. procure ab sa Magestat la reformació de les cases dels Benets claustrats de esta corona, y que de elles y de esta se fassa una congregació per si, distincta y apartada de la de Castella, com se és fet en la reformació dels Benets de Portugal, que tenen congregació per si ab son general, y assó redundaria en grandíssim servey de nostre señor Déu, glòria de sa Magestat, bé y edificació de tota esta terra, llaor inestimable de v.s.ill., consolació de nostres ànimes, y perpètua pau y religió de esta casa. Y quant assó no tingues lloc per ara, que al manco de aquesta casa, y de les que a ella estan unides, y de la de S. Feliu de Guixols, y de les demes dels claustrats que voluntàriament se voldran reformar (de les quals algunes volen, com v.s.ill. sap), se fes en aquesta corona una província per si, ab tals estatuts y lleys que obviassen a les alteracions y inquietuts que fins assí hy ha hagut. Y perquè los generals y visitadors de Castella nons fessen algun agravi, que sa Sanctedat y sa Magestat nos donassen un prelat de aquest regne, que fos nostre protector y amparo, entretant que fossen poques les cases reformades; y aquest desijam, y de aquest punt en avant suplicam a sa Sanctedat y a sa Magestat sia v.s.ill. durant lo temps de sa vida, y après lo qui és, o, serà bisbe de Barcelona, y de esta manera no duptam sinó que ab brevedat se reduirà esta casa al estat en que estigué al principi de la sua reformació, y també en lo temporal alçarà lo cap, y se desquitarà de la gran quantitat en que al present està alcançada. Perquè los matexos qui diuen ara als

aplegadors, que sinó succeexen los negocis de Montserrat com ells y nosaltres desijam, no faran més charitats, si succeex com se pretén, seran los primers quins ajudaran ab ses almoynes, y remediaran nostres necessitats.

Dir ques concertàs una alternativa, y que un trieni fos lo Abbat castellà, y un altro de la corona de Aragó, no apar medi de pau, sinó de majors inquietuts y dissensions de les que ara hy ha. Perquè lo prelat que fos de esta corona, entenen que les quil havien de visitar y pendra residència, havien de ésser castellans, no gosaria fer moltes coses convenients al bon govern de esta casa, per respecte y temor de que los castellans nol afrontassen, y en un sol trieni que fos Abbat castella, nos perseguiria y llansaria a perdre a tots, y exiria ab quants volgues. Y si donassen alguna queixa de ell, tot plouria sobre nosaltros, y la justícia quens farien serie com la quens han feta fins assí.

Altres medis per ventura, se trobaran més expedients per a augment de la religió, pau y quietut de aquest convent, encara que a nostre parer, aquestos son los més importants. Però si a v.s.ill. y als señors consellers de Barcelona y diputats de Cathalunya qui son la part formal instant en causa, los aparexerà altre millor que sia en augment de la religió monàstica, edifficació del poble y bon govern de aquesta casa, ab tota voluntat y humilitat obeirem, y de esta manera no seran engañats dits señors, ni nosaltres ab ells, com altres voltes que se ha tractat aquest matex negossi, y no han aprofitat los medis ques donaren, ans bé és vinguda la casa, axí en lo spiritual com en lo temporal, a la ruyna en que vuy esta. Confian que Deu nostre señor se apiadarà de nostres ànimes, y illuminarà a v.s.ill. y als señors consellers y diputats per a que acerten en pendre tal medi qual convé, per a que la divina magestat sen servesca, y v.s.ill. ne sia premiat, nosaltros consolats, y tota la terra rest segura y contenta. Dada y presentada en Montserrat a 4 de Novembre de 1584.

«Fra Miquel Piquer – Fray Matias Vallonga – Fray Juan Fuster – Fr. Joan Campmany – Fr. Jaume Negre y Pons – Fray Bartolomé Morell – Fray Miguel de Santafé – Fra Pau Guiscafré – Fray Miguel Sala – Fray Joan Mollar – Fr. Baltasar Lobera – Fra Matheu Loret – Fra Jaume Campmany – Fr. Fran. de la Torre – F. Bernat Blanes – Fra Antoni de Gaver – Fr. Thomàs Fore – Frater Joannes Foresius italus – Fra Gabriel Rosselló – Fr. Diego de la Torre – Fr. Juan Graner – F. Miguel Bofill – Fr. Hierònim Marc – Fray Josep Vidal – Fray Joan de Fuentes»¹

1. Cf. les biografies d'aquests monjos a E. ZARAGOZA, *Monjes profesos de Montserrat (1493-1833)*, a «Studia monastica», vol. 33 (1991).

47

Acords del Consell de Cent sobre els afers de Montserrat. Barcelona, 15 de novembre de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 93 (1583-84), fol. 158r.

Los magnífichs consellers, lo terç y quint defuncts, y la major part de la vuytena elegida per lo concell de Cent jurats, feren deslliberacions següents: Primo, que lo compte dat per Miquel Joan Cellers, sobsindich de la present ciutat de despeses y gastos que en dos vegades se són fetes en dos trameses ha fetes dita vuytena al monestir de Montserrat, vist y examinat per lo scribe del rational y de dos de la vuytena, ço es, mossèn Llavaneres y mossèn Massaguer, sie pagat del compte extraordinari o ordinari, del qual se acostuma de pagar les despeses que se fan per conservatió de privilegis de la ciutat y de aquell espedides les cautheles necessàries ... Més, que sia feta relatió al excelentíssim lloctinent general per mossèn Bastida y mossèn Cohorts, del que ha passat y passa en lo monestir de N.S. de Montserrat, per a que per sa part sie servit manar afavorir los negocis de dita casa. E que sie presa informatió contra dels qui exien en lo camí real de la montanya de Montserrat estos dies passats, y que lo síndich y sotsíndich sie a dita causa presentada la suplicatió necessària.

48

Acord del Consell de Cent sobre presentar un memorial al bisbe de Lleida, visitador de Montserrat. Barcelona, 5 de desembre de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 94 (1584-85), fol. 7v.

Los magnífichs senyors concellers, lo terç absent, lo qual no ha encara jurat, y la major part de la vuytena elegida per lo Concell de Cent per los negocis del monestir de Montserrat, ajuntats dins la casa del magnífich conceller en cap situada en lo Born, feren deliberatió y conclusió que vage miser Masnovell ab lo síndich de la present ciutat al monestir de Montserrat per a presentar al R. Bisbe de Leyda, visitador de dit monestir, un memorial de scriptura que s'és ordenada y assí legida, la qual apar ser molt conforme per a la directió de la dita visita y que sie comunicat ab los senyors deputats per a que per llur part fassen lo mateix.

Més, que per pagar los gastos fahedors en dita anada sien girats al dit síndich trenta lliures y de aquelles sien spedides les cautheles necessàries del mateix compte que se han despeses les altres.

Més, que sien girades a Joan Argilagós, comissari real, dotze lliures en ajuda de costa de les despeses que dit comissari, notari y porter han de fer a la bona directió dels negocis de dit monastir per orde de la regia cort y de aquelles sien spedides les cautheles necessàries.

Carta del Consell de Cent al visitador de Montserrat comunicant-li la tramesa de Joan Rafael Masnovell per a tractar sobre els afers de la visita apostòlica. Barcelona, 8 de desembre de 1584.

AHMB, *Lletres closes*, núm. 64 (1584-91).

Al Illustríssim y reverendíssim senyor, el senyor bisbe de Leyda en Montserrat:

Desijant esta ciutat que la visita que fa V.S. Illustríssima d'aqueixa santa casa sortisca son degut effecte y qual convé per la quietut y bon assiento de aquella y de vostra senyoria illustríssima speram, no podem lexar ab diverses embaxades y ab moltes nostres lletres de ser molest a vostra senyoria illustríssima. En deduir diverses coses molt conferents y necessàries per a la bona direcció de dita visita, com ab aquelles haurà vist y entés ab compliment. En occorrentnos haurà per lo semblant algunes altres coses per a deduir aquelles a vostra senyoria illustríssima trametem lo magnífich Joan Raffel Masnovell, advocat de la casa d'esta ciutat, al qual vostra S. Il. serà servit manar dar plena fe y crehensa en tot lo que per part d'esta ciutat y nostra explicarà y deduirà a V.S. Il., la vida de la qual Nostre Senyor per molts anys ab salut conserve y en majors dignitats prospere. De Barcelona a vuyt de desembre MDLXXXIII.

De V.S. I. y R. molt certs y molt affectats servidors. Los Consellers de Barcelona.

Acord dels consellers de Barcelona de pagar les despeses de la tramesa de Joan Rafel Masnovell a Montserrat. Barcelona, 29 de desembre de 1584.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 94 (1584-85), fol. 17v.

Los señors consellers y la major part de la vuytena dels negocis del monestir de N.S. de Montserrat, ajustats delliberaren: Que a micer Joan Rafel Masnovell que per nou dies a estat en anar, star y tornar de assí al monestir de Montserrat, al qual fou tramés per lo present Consell per los negocis de dita casa divuit ducats, a rahó dos ducats quiscun dia.

E a Miquel Josep Cellers, sotsíndich per altres nou dies stigué y anà a dita casa ab dit micer Masnovell tretze ducats, puig a rahó divuyt reals quiscun die, per los quals nou dies prengueren en dit negoci dits Masnovell y sotsíndich y de aquelles sien spedides les cautheles necessàries del compte ordinari o extraordinari, del qual se acostume pagar per fer coses en defensa de les llibertats de la present ciutat.

51

Acord dels consellers de Barcelona de donar una lletra a Miquel Bastida que va a Montserrat per a tractar de la visita apostòlica amb el bisbe visitador. Barcelona, 9 de Gener de 1585.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 94 (1584-85), fol.24r.

Los magnífichs señors consellers, lo ters y quart absents y la major part de la vuytena elegida per lo Consell de Cent jurats, per los negocis de la casa y monestir de Montserrat ajuntats dins la casa del magnífich conseller en cap situada en lo Born, per quant el lloctinent de Sa Magestat ha aparegut trametre mossèn Miquel Bastida, ciutadà, a Montserrat per tractar y comunicar alguns negocis ocorrents y molt importants a la present ciutat ab lo bisbe de Leyda, visitador de dita casa, los quals conferiren molt per al bé y descàrrech de la present ciutat y principat, deslberaren per ço, que pus dit mossèn Bastida per dir lloctinent general va tramés a dit monestir, que per los señors consellers sie scrit a dit señor bisbe una lletra en crehensa del dit senyor Bastida, acerca dels dits negocis ocorrents, per procurar lo degut reparo de aquells.

Més, que a Miquel Palau, veguer dels magnífichs señors concellers, lo qual va tramés a dit monestir, li sien pagades dèu liures per les despeses per ell fahedores en lo dit camí.

52

Acord dels consellers de Barcelona de demanar al lloctinent general de Catalunya que escrigui al visitador de Montserrat demanant-li que suspengui de llurs càrrecs al prior i majordom d'aquell monestir. Barcelona, 17 de gener de 1585.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 94 (1584-85), fols. 28r, 32v.

Los magnífichs senyors concellers tots sinch y la major part de la vuytena elegida per los negocis del monestir de Montserrat, ajuntats dins la instàntia nova del Concell de Trenta, deliberaren que lo señor conceller en cap acompanyat dels de la vuytena vagen al excelentíssim lloctinent general supplicant-lo vulla sciure al bisbe de Leyda que vulla suspendre de son càrrech al prior y majordom per les causes que tant justes li són stades deduhides amostrant més avant una lletra de fra Sebastián de Elcines, que s'és trobada. ...Per mort de Anthoni Guells, barreter, de la vuytena dels negocis del monestir de N.S. de Montserrat, fonch elegit per via de scrutini per lo mateix stament dels manastrals Miquel Steve, fuster, per la vuytena de Montserrat.

Acords del Consell de Cent sobre els afers de Montserrat. Barcelona, 29 de gener de 1585.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 94 (1584-85), fol. 36r.

Los magnífichs señors concellers y la vuytena dels negocis del monestir de Montserrat ajuntats en dita instància del Concell de Trenta, feren les deslberacions u conclusions següents:

Primerament, que la lletra per a Sa Magestat acerca del que ocorre al present se expedesca y stiga feta y aparellada.

Més, que per lo que se ha de fer més avant per dits negocis, ocorre y se acerte y's fassen llegítimament, que per ço sien anomenats y elegits alguns doctors canonistes ab los quals se consulten los caps que al present ocorren, de manera que ab llur vot y parer canònicament se procehesca legitimament y ab bona consièntia.

E procehint a lectió de dites persones alegiren y anomenaren als reverents senyors micer Gerau Vilana, micer Paulo Pla y micer Onofre Pau Cellers, doctors en cànones y canoges de la Seu de la present ciutat y los magnífichs micer Rafel Masnovell y micer Joan Castelló.

Acord del Consell de Cent sobre els afers de la visita apostòlica de Montserrat. Barcelona, 30 de gener de 1585.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 94 (1584-85) fol. 37v.

Los señors concellers y la major part de la vuytena dels negocis de la casa de N.S. de Montserrat convocats y congregats en la instància nova del concell de Trenta feren les deslberacions y conclusions següents:

Primerament, atés lo stat que's troba al present la casa del monestir de N.S. de Montserrat y los perills y scàndols que's poden seguir, sino si dóne algun remey convenient y oportú, que per ço se supplique a sa excelència que per la millor via que li parega procure de que lo Reverendíssim señor bisbe de Leyda anomene president de dit monestir.

Més, que per lo que se entén de les morts de alguns frares de dit monestir, com dels que més ocorren promptament per via del breu apostòlich, aparezca a sa excelència sia servit de anar en dita casa de Montserrat algun official preheminent, porque no's seguesquen scàndols en dita casa de Montserrat.

Més, que fassen saber tot lo que passa acerca del que ocorre en dita casa del

monestir als senyors deputats y que dexarant-ho en escrits, si menester serà, de part de tots dos, ço és, del General hi de la present ciutat, ho suppliquen a sa excelència.

E procedint a nominació de les persones per fer dita embaxada a sa excelència, elegiren y anomenaren en embaxador a mossèn Galceran Cahorts, donsell, y a mossèn Miquel Bastida, ciutadà.

55

Acord del Consell de Cent sobre els afers de la visita de Montserrat. Barcelona, 1 de febrer de 1585.

AHMB, *Deliberacions del Consell de Cent*, núm. 94 (1584-85), fol. 38r.

Los magnífichs senyors concellers y la major part de la vuytena dels negocis de la casa de nostra Señora de Montserrat, convocats y congregats dins la instància nova del Consell de Trenta feren les desliberacions següents:

Primerament, que vaja lo síndich de la present ciutat ab un notari per presentar la scriptura ordenada del concell dels advocats elegits per en asó consultats, emperò. primer los dits diputats protestant que fassen lo mateix conforme fins assí s'és fet ab tota promptitut com lo negoci requeria.

Més, elegiren en Pere Ferrer en notari y que se li dóne als síndich y notari per llur salari y totes despeses fassen de cada dia a cada hu vint reals y que sien expedides cautheles necessàries de ordinari y extraordinari.

56

Carta del Consell de Cent al rei sobre l'elecció de l'abat de Montserrat. Barcelona, 1 de febrer de 1585.

AHMB, *Cartes closes*, núm. 64 (1584-91).

A la Sacra Catòlica Real Magestat el rey nostre senyor.

S.C.R.M.: Per interceció de V.M. a humil supplicació nostra, fonch provehit per visitador apostòlic lo bisbe de Leyda en la casa y religiosos de Nostra Señora de Montserrat per a que en los procehiments tant differentes de la religió que aquells monjos professan, ab la autoritat apostòlica y amparo de vostra magestat hi possàs lo asiento y quietut que requerexen totes les dites coses dedicades al servey de Nostre Senyor y de vostra magestat y de aquella sancta casa. E com lo dit bisbe de Leyda haia comensada la dita visita, encara que ab molta tibiesa y no ab el calor que convenia al servey de Déu y de vostra magestat y bona direcció de verdadera justicia y en lo

millor d'ella Nostre Senyor haia disposat d'ell, y per dita dispositió aquella casa y religiosos sien restats ab major desconcert y en perill de escàndol irremediable a culpa de ànimos ambisiosos, qui al present tenen la presidencia de aquella devota casa, los quals han procehit en tota cosa tant different del que disposa la justícia divina y humana com ne donarà testimoni lo dany que los fills d'esta Corona han rebut per estar en perill de la vida y quatre d'ells en la glòria, y perque los ànimos de les persones indignades no puguen causar major dany del que fins ací tant en los religiosos com en la devotió de tant sanctíssima casa, supplicam a V.R. Magestat, com a protectors d'aquell devot monestir, que sie de son real servey impetrar de Sa Sanctedat altra breu dirigit a algún prelat d'aquest principat, perque la visita comensada tinga lo effecte que convé al servey de Déu y de vostra magestat y d'aquella misericordiosa casa, y en lo entretant manar provehir de degut y prompte remey y que fins sie acabada dita visita, no sie feta electió de abbat, com axí se enten ser del ànimo de vostra magestat. E Nostre Senyor, la real persona de vostra magestat per molts anys ab salut conserve y ab augment de maiors regnes y senyories prospere com per nosaltres sos fidelíssims vassalls és desitjat. De esta sua ciutat de Barcelona al primer de febrer, any M.DLXXXV.

L.V.S.C.R.M.